

CATALUNYA FRANCISCANA

ANY LV - NÚM. 260 - GENER-ABRIL DE 2019

**La Fraternitat
Fabrice Hadjadj
Francesc i l'Evangelí
Els joves i la vida cristiana**

Foto coberta:
“El dinar dels remers”
Pierre-Auguste Renoir, 1881.

EDITA:
 Caputxins de Catalunya i Balears
 www.caputxins.cat

DIRECTOR:
 Josep Manuel Vallejo

CONSELL DE REDACCIÓ:
 Montse Andreu
 Enric Emo
 Jesús Romero
 Gemma Cervera
 Marta Palau

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
 Esteve Fornaguera
 Avda. Diagonal, 450
 08006 Barcelona
 Telèfon 934 161 812
 conselldeiaics@caputxins.cat

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
 Normal: 25 €
 De suport: 35 € per amunt

Dipòsit legal: B. 8297-59

ÍNDEX

EDITORIAL

EL PERDÓ

Josep Manuel Vallejo

1

ESPAI FRANCISCÀ

Testimonis

COM VISC LA MEVA VIDA CRISTIANA

Moisès Martí

2

SENSE CRIST NO SOC RES

Àlex Romero

6

Articles

LA FRATERNITAT

Josep Manuel Vallejo

10

FABRICE HADJADJ

Ignasi Mundet

18

FRANCESC D'ASSÍS:

LECTURA LITERAL DE L'EVANGELI

Frederic Raurell

23

COMPRENSIÓ LECTORA

Jacint Duran

28

EL ZEL PEL SENYOR

Llorenç Sagalés

30

COMPLEXITAT HUMANA

Jesús Romero

32

ESPAI CENTRAL: RECERCA 73

LA MARGINALITAT DE JOSÉ JIMÉNEZ LOZANO

Rubén García

ESPAI ARTÍSTIC

PREGÀRIA D'UN VELL

Janusz Korczak

33

NECROLÒGICA

FRA VICENÇ PER FRA VICENÇ

Jacint Duran

35

LLIBRES

REFLEJOS DEL CÁNTICO DE LAS CRIATURAS

Valentí Serra de Manresa

37

EL MAYOR REGALO

38

BIENAVENTURANZAS FRANCISCANAS.

39

LOADO SEAS, MI SEÑOR...

39

L'AMOR ÉS DE COLOR VERMELL

40

EL LLIBRE DE LA MEL

40

EDITORIAL

EL PERDÓ

FRA JOSEP MANUEL

Quan Jesús Ressuscitat es fa present enmig dels apòstols, a casa amb les portes tancades per por dels jueus, els omple de pau i de joia, els infon l'Esperit Sant i els envia a perdonar (Jn 20,23). Des de la seva primera homilia a la sinagoga de Natzaret, la vida de Jesús és una oferta de perdó: "L'Esperit m'ha enviat a proclamar l'any de gràcia del Senyor" (Lc 4,19), l'any del perdó dels deutes. La dona adúltera, el fill pròdig, el bon lladre... són encarnacions d'aquesta voluntat de reconciliació. Quantes vegades hem de perdo-

nar? Setanta vegades set. I, "estimeu els vostres enemics", "no li tinguis en compte al teu germà el mal que t'ha fet..." I, en el moment àlgid de la Creu: "Pare, perdona'ls perquè no saben el que fan".

És el fil conductor de tota l'acció de Jesús, que continuarà després de la resurrecció, quan torna a trobar-se amb els deixebles (Jn 21), i no els tira res en cara, ni una paraula d'acusació, sinó que torna a refer l'amistat que ells havien trencat. Tota la vida de Jesús és una encarnació del perdó, perquè sense perdó no es pot viure.

COM VISC LA MEVA VIDA CRISTIANA

MOISÈS MARTÍ

La Trobada Fraternal al convent de Pompeia, enguany duia per tema "Els Joves i la vida cristiana". Us oferim els testimonis de dos joves de les nostres fraternitats, Moisès Martí (25 anys) de la pregària de Taizé de Pompeia, i Àlex Romero (19 anys) postulant dels Caputxins.

D'entrada voldria dir que he rebut la fe a través de la meva família, per tant, el meu itinerari personal d'alguna manera forma part de l'itinerari vital dels meus pares i després amb la resta de la família. Per posar en context d'on vinc, parlaré dels meus pares i germans: som naturals de Menorca; els pares quan es van conèixer van començar un projecte de vida en comunitat. Així, durant uns 10 anys, juntament amb altres famílies, van viure en una comunitat cristiana en la qual portaven una forma de vida alternativa, treballaven el

camp, tenien animals, es feien el pa, el formatge, venien productes a la plaça del mercat, eren bastant autosuficients, compartien espais en comú com ara el treball, alguns àpats, pregàries i la vida recreativa. A part d'anar a vendre al mercat i de portar els nens a l'escola, la resta d'activitats les feien a la comunitat; també acollien a persones amb problemes psicològics i d'addicció. Era una comunitat a l'estil de la *Comunitat de l'Arca*, de Lanza del Vasto, la qual s'emmirallava en els àshrams de Gandhi, però inserit al context cristià.

Quan jo tenia tres anys vam venir a viure a Castellfollit del Boix, un poblet situat al centre de Catalunya, on hem seguit vivint amb el mateix estil de vida senzilla i familiar. La coherència i autenticitat del testimoni de fe i de vida que he rebut dels meus pares és el que m'ha donat la credibilitat per a posar la confiança en aquesta fe. Una fe transmesa en la quotidianitat de la vida, no tant amb paraules sinó amb l'exemple, en els petits gestos de cada dia, en l'entrega, en l'amor mutu, en la confiança, en l'amor i el servei als altres i a Déu, en la generositat i ajuda als més necessitats, en l'acollida (a casa sempre hi ha gent que ve i passa, la porta sempre està oberta a tothom que arriba), en l'alegria de viure confiant plenament en la providència de Déu, en la pregària sincera i agraïda.

Tinc cinc germanes i un germà, som set en total, i sempre hem estat molt units, som amics, fem moltes activitats junts, ens ajudem mútuament, i penso que la fe també ens referma aquest vincle. Així, la coherència i autenticitat de la fe i la manera de viure-la han fet que, amb el temps, durant el meu procés de creixement personal, hagi adoptat aquesta mateixa fe, me l'hagi fet meva.

Després de la infantesa, on la vida de fe la vaig viure amb naturalitat i certa inconsciència, vaig passar a l'adolescència, vaig passar de la petita escola rural del poble a un súper institut –a la ciutat–, també feia música al conservatori i jugava a futbol, per tant em passava el dia a fora. En aquest procés adolescent, de presa de consciència, d'autodefinir-me respecte els pares, tenia un pes important la vida social i convencional dels amics, vaig crear una certa distància entre la meva vida íntima-familiar i la vida pública-social, la distància física entre un món i l'altre (poble i ciutat) facilitava fer aquesta separació (cal dir que la meva família era molt peculiar i quan un és adolescent vol qualsevol cosa menys

ser diferent, per tant, intentava dissimular la meva peculiaritat –que ara evidentment m'estimo molt–). Pel que fa a la fe, en sentia vergonya, la volia camuflar i, si més no, no la vivia amb gaire interès i mai en parlava.

Posteriorment vaig anar a Barcelona a estudiar CAFE (Ciències de l'Activitat Física i l'Esport) a l'INEFC, i vaig passar a viure a un pis amb un amic, un pas més d'autonomia. Va ser un temps, seguint en la mateixa línia, d'adormiment espiritual. Tenia altres interessos –encara que la fe segurament estava fermentant (considero que mai he deixat de creure; en algun moment m'hauria agradat però afortunadament no ho vaig aconseguir)–. El meu entorn universitari era més aviat ateu i no es parlava mai de religió i, si es feia, era

per dir-ne alguna cosa negativa, per la qual cosa no em convidava a expressar el que jo pogués creure; així que ho callava, per por a no ser acceptat, perquè no em sentia capaç d'argumentar-ho, perquè no m'hi sentia còmode, etc. Cal dir que en aquest període també tenia moments de vida de fe: en l'entorn familiar, en el fet d'anar a missa els diumenges, en el compartir amb amics creients, en algunes anades a Taizé, viatges i pelegrinatges (com ara Medjugorje o el camí de Sant Jaume). Considero aquestes espurnes com la llavor que un sembra i al cap d'un temps dona fruit, o com el llevat que un posa a la massa per a que aquesta fermenti i creixi.

L'últim curs vaig fer un ERASMUS a Polònia (cada cop més lluny de casa),

un altre pas important d'independència i autonomia personals, va ser una època bonica, de descobrir nous entorns, se'm va despertar la sensibilitat per la bellesa, vaig fer moltes relacions interpersonals, noves amistat –algunes més superficials, altres més profundes–, no tenia cap altra preocupació que gaudir de la vida, dels amics, fer festa, viatjar..., moments, potser, de recerca del propi jo i d'allunyament de Déu, de voler-ne prescindir. Però allò no m'omplia profundament, sentia una mena de buit interior, tenia set de plenitud. Un cop acabada la carrera vaig sentir la necessitat de fer quelcom per als altres ja que fins llavors –sense ser-ne massa conscient– tot el que havia fet d'important tenia com a finalitat el propi “jo”. Aquell estiu,

per circumstàncies de la vida, vaig acabar a l'Índia fent un voluntariat a Calcuta amb les Missioneres de la Caritat i això va suposar un canvi, un moment de conversió, un descobriment de la vida espiritual. Vaig fer experiència de l'amor de Déu, vaig tenir un encontre amb Jesús, darrere el rostre dels més pobres i necessitats, en el testimoni de sta. Teresa de Calcuta, de les missioneres i els voluntaris, en l'alegria de la fraternitat, en l'eucaristia, en la pregària. Va ser una experiència molt intensa, en la qual vaig experimentar una llibertat i felicitat profundes com mai abans no havia tingut; això em va impulsar a voler seguir Jesús: que fos Ell el protagonista de la meua vida.

En tornar vaig intentar donar-hi resposta, amb una actitud de servei als altres –fent voluntariat amb les Calcutes de Barcelona, fent de monitor a un cau, a un casal–, vaig començar a anar a missa diàriament, a pregar meditant el rosari (cosa que abans hauria estat impensable!). El mateix curs vaig decidir de fer el màster d'Educació. L'any següent –ja el curs passat–, amb la necessitat d'aprofundir en la fe, vaig començar a estudiar ciències religioses a l'ISCREB; també anava a diferents grups de pregària com el de Taizé de Pompeia, amb un grup de joves cristians del Poble-Sec, als sopars *Alpha* de la Delegació Juvenil, als grups bíblics de Can Puiggener (barri marginal de Sabadell) amb la Fraternitat de Santa Maria de Togores, comunitat religiosa de la qual la meua germana n'és membre. Vaig començar també l'acompanyament espiritual amb un sacerdot de la mateixa comunitat. Poc després també vaig començar a treballar de professor de música fent substitucions, donant pas a una nova etapa del meu procés de creixement, l'experiència laboral, adquirint responsabilitat en la societat.

Aquest estiu he fet vuit dies d'Exercicis Espirituals a la cova de st. Ignasi i he tornat a experimentar l'amor de Déu, la seva

contínua presència en la meua vida i en tot, en allò més quotidià, sempre.

Mica en mica el meu itinerari personal es va definint i el procés espiritual va madurant dins meu. Miro d'estar disponible i atent a la crida que Jesús em fa cada dia, encara que sovint és fàcil despitarse en una societat que imprimeix un ritme de vida tan trepidant que costa d'assimilar i discernir les coses que passen al nostre voltant.

Com visc la fe actualment?

Actualment visc la fe amb bastant naturalitat. Amb alts i baixos, intento viure la quotidianitat de la vida com un do, com un regal, com una ofrena. Des de l'octubre faig de professor de música al col·legi Natzaret, a Esplugues, un terç de jornada, la qual cosa és ideal ja que em permet viure i compaginar-me la feina amb els estudis de l'ISCREB. Els diumenges també vaig a un grup d'universitaris cristians, allà comentem l'evangeli del diumenge i compartim una mica de sopar, intento anar a missa sempre que puc, resar, llegir la Bíblia. I porto una vida normal i corrent mirant de viure-la amb una certa coherència amb l'evangeli, faig vida comunitària amb els dos germans petits a un pis a Barcelona –i ara també amb dos nois afganesos que tenim acollits–, intento quedar amb els amics quan m'és possible, canto a la coral del poble, m'agrada sortir a córrer per Montjuïc, el cap de setmana vaig a casa al poble i ens trobem amb la família. Miro d'agrair a Déu per tot, i miro de no fer-lo patir massa.

Bé, amb això ja us he explicat resumidament la meua vida i itinerari espiritual. La realitat potser no és ben bé tal com l'he expressat amb aquestes paraules ni com possiblement vosaltres l'haureu entès, però he volgut ser honest en el que he dit i espero que us hagi aportat alguna cosa de profit. Moltes gràcies, pau i bé.

SENSE CRIST NO SOC RES

ÀLEX ROMERO

Des que estic al Convent d'Arenys he anat alguns cops al metge: a una anàlisi de sang, al traumatòleg i al podòleg. Quan vaig anar a l'anàlisi de sang, em va atendre una infermera de mitjana edat i em va preguntar, entre d'altres coses, què estudiava. Tot i que em va costar, li vaig dir que estava estudiant per ser frare al convent dels Caputxins d'Arenys. Em va sorprendre que s'ho va prendre molt bé, fins i tot em va explicar que el germà d'un amic seu era monjo de Montserrat.

També quan vaig anar al traumatòleg, el metge, que devia tenir uns 60 anys, em va preguntar pels estudis. Tot i que també em va costar una mica, li vaig dir el mateix que a la infermera. L'home es va estranyar una mica que a la meua edat hagués triat una opció de vida així, però li va semblar interessant i em va dir que li semblava una opció de vida maca.

Però després vaig anar al podòleg un altre dia, i em va atendre una noia d'uns vint anys i escaig, que em va explicar que ara estava començant un màster i treballava algunes hores allà. En un moment donat, ella em va preguntar també si havia estudiat alguna carrera o estava estudiant, i jo li vaig explicar que l'any passat havia fet un any de filosofia i també a l'estiu un curs de monitor, que tenia pendent ara les pràctiques, però no vaig ser capaç de dir-li que estava començant el camí per fer-me frare caputxí.

Després, pensant el que havia passat, perquè no em sentia bé amb mi mateix, em vaig dir: "¿Qui soc jo?" "L'Àlex". I "l'Àlex, ara, només és l'Àlex amb Crist, sense Crist no soc jo", per això m'anomeno cristià. Malgrat les nostres diferències, a tots els presents, o almenys a la majoria, ens uneix

això, que en el nostre temps present sense Crist no som nosaltres, perquè tenim fe en Ell. Destaco que ho som "en el nostre temps present" perquè no podem viure en el passat, l'únic que tenim a les mans i en el que ens hauríem de centrar és en "l'ara, el nostre temps present".

¿Per què per por molts cops deixem de ser nosaltres mateixos? La nostra ment davant del que ens trobem en el nostre dia a dia pressuposa abans de que passi res, pensa inconscientment en el futur aferrant-se al passat, i condiciona el nostre "ara", el nostre "present".

Abans, quan explicava els casos dels metges, he volgut especificar l'edat. Quan veiem una persona de 60, o de 40 llargs, o 50, ¿què ens ve al cap si ens pregunten alguna cosa que per respondre ens implica confessar la nostra fe? A mi almenys em ve: "Potser no creuen, però han tingut contacte amb el cristianisme segur, i per molt que es quedin una mica parats, acceptaran que digui soc cristià com una cosa «més o menys» normal per molt que no ho comparteixin". Però, en canvi, si la que fa la pregunta és una persona jove, d'uns 20 i escaig, a mi em ve al cap: "Potser no està ni batejada, per tant, em prendrà per una persona rara ja que en els temps actuals no s'entén com pot haver-hi algú que cregui en Déu. Tots al final creiem en alguna cosa, això sí que ho pensarà, però ser cristià és una cosa antiga que abans creia la gent perquè era analfabeta. No em vull imaginar com reaccionaria si li dic que he iniciat un camí per consagrar-me a Déu com a frare..."

Reflexionant-hi, vaig arribar a la conclusió: Crec que això passa perquè *intensem fer les coses per nosaltres mateixos.*

Pensem: *“Déu divinutza els homes però allò humà ho hem de fer els humans.”* Déu ens omple de coneixement perquè mirem amb els seus ulls allò que se’ns presenta en el nostre dia a dia però nosaltres, en els moments que trobem *dificultats, mirem amb els ulls de la solitud humana*. Pres-suposem que sabrem què passarà i no ho sabrem mai, potser veient altres casos del passat podem més o menys fer-nos una idea del que passarà, però no ho sabem mai perquè vivim en el “present”.

Penso que *no hem de tenir por de dir qui som* quan es doni l’ocasió. *En acceptar la nostra fe, i amb aquesta, allò que som, es troba la nostra confiança i la nostra superació* davant de qualsevol dificultat. Com diu Sant Pau: *“Quan soc feble és quan soc realment fort”* perquè Déu actua.

Sant Francesc ens ajuda a aprofundir en aquest punt en una de les seves biografies del segle XIII. En el llibre dels *“Tres Companys”* s’explica que Sant Francesc ven tot el que té i se’n va a viure amb el capellà de Sant Damià i, paral·lelament,

el seu pare el cerca sense èxit, fins i tot un dia va amb els veïns a buscar-lo, però Sant Francesc es *refugia en una cova i així el seu pare no el troba*. Va estar a la cova un mes sencer. *Diu al capítol VIè de quan estava a la cova aquell mes:*

“Pregava amb dejunis i llàgrimes; desconfiava de la pròpia virtut i força; posava tota la confiança en el Senyor, el qual, malgrat les tenebres que l’envoltaven, li feia assaborir una joia inefable i l’il·luminava amb una llum extraordinària. Un dia, ple d’entusiasme, abandonà la cova i se n’anà cap a Assís. Armat de fe en Jesucrist i abrusat d’amor diví, es recriminava per la seva falta de coratge. Amb audàcia decidí exposar-se obertament a les iredes i escameses dels seus perseguidors. Els qui el veïen i l’havien conegut com era abans, el cobrien d’injúries i el tractaven de boig... Però el cavaller de Crist, fent-se el sord enmig de menyspreus, continuava donant gràcies a Déu”.

Ara direu: *“Perquè és un sant”*. Doncs sí, però precisament *he volgut agafar aquest*

fragment, perquè ens parla de la part més feble del sant. Al principi, per por a la ira del seu pare, a que el rebutgessin i el tractessin com un boig, va fugir a una cova, on va estar un mes sencer amagat.

I no va estar les 24 hores del dia de genolls pregant a la cova. *Ell estava allà retirat però menjava, dormia, anava al lavabo..., però una part del dia l'emprava a meditar i demanar consol a Déu, sí, i precisament això va ser el que després d'un mes li va donar coratge i força. La seva experiència personal amb Déu l'encoratja per no tenir por de confessar la seva fe i alhora li fa assumir el dolor del trencament amb el seu pare i aquells que el coneixien.*

A més de l'existència d'un problema de confessió de fe, hi ha un problema de manca de fe en els nostres temps. ¿Per què la gent no creu? Des de fa molt de temps em faig aquesta pregunta. Hi ha moltes raons però crec que la més important és aquesta:

Una persona que conec, va perdre la mare quan tenia 3 anys. La mare, quan estava embarassada dels seus últims dos germans va agafar una malaltia i va morir en el part. I no només va morir ella, sinó que després els dos fills que havia tingut abans de morir, la van seguir amb una diferència de setmanes. La persona que em va explicar aquesta situació em deia: “¿Com Déu pot deixar que mori una mare quan tant la necessiten els seus fills? ¿Com Déu pot deixar que, no només mori la mare, sinó que unes criatures innocents que han arribat a la vida també al final se'n vagin amb ella?”.

Quantes vegades persones que estímem i que no creuen s'han justificat amb la resposta: “Si Déu existís i es preocupés pels homes i ens entengués, no consentiria les morts injustes o els sofriments d'aquells que són innocents”. El misteri de la vida i del dolor és un dels misteris més complexos i difícils d'entendre per a

la nostra intel·ligència; mai no coneixerem les coses pels nostres ulls tal com són en realitat per molt clares que ens semblin.

El llibre de Job, al meu parer, és un dels llibres que em deixa més enigma de les Sagrades Escripures. Un home de l'Antic Testament que creu en Déu, que intenta fer de la seva vida un reflex de les virtuts i del bé que coneix. En canvi, un dia tots els seus negocis i rendes s'enfonsen, perd els fills i cau totalment en la misèria. I gran part del seu llibre és la reacció de Job davant d'això, volent, fins i tot, la mort, menyspreant la vida i jutjant a Déu. Fins que al final té una experiència amb Déu que ell tradueix com “els meus ulls t'han vist”, la qual li fa veure la grandesa de Déu i de la vida malgrat les dificultats que a un li puguin anar sorgint, des d'algunes molt doloroses i que ens marquen tota la vida a altres no tan doloroses però que també ens marquen.

L'experiència de Déu pot ser de moltes formes, Déu ens parla també a través dels altres.

El frare més gran del nostre convent diu molt: “Els homes som relació”. I és veritat, Déu ens parla a través dels altres, a vegades davant de problemes i dificultats, va bé deixar-se guiar per aquells que tenen experiència, perquè potser Déu ens ajuda a través d'ells. Per a això estan tots els germans en la fe (poden ser sacerdots, frares, o altres); moltes vegades Déu parla a través de qualsevol persona.

Sant Bernat diu dels religiosos, i això es pot aplicar a tota persona: “Necessitem dues coses dels germans: Consell perquè la nostra ignorància aprengui i auxili perquè la nostra feblesa s'ajudi”.

Ja que creiem en Déu, penso que hem d'oblidar-nos que estem sols en tota acció humana que fem. Déu està amb nosaltres, per això es va fer home, es va encarnar i va viure la fragilitat humana acabant fins i tot acceptant una mort com el darrer dels

homes en una creu. Déu, *en fer-se humà* en Jesucrist, *divinitza la humanitat*, la fa seva d'una manera molt profunda. *Des de Jesús ja no es pot entendre Déu sense la fragilitat, la pobresa i el sofriment.*

En els moments de *fragilitat està ell*, en els moments de *pobresa està ell*, en els moments de *sofriment està ell* i fins i tot en els moments de *por i dubte està ell*. Segons els Evangelis de Mateu i Marc, quan Jesús fa *oració en l'hort de Getsemani*, diu tres cops: *“Abba, Pare, tot t'és possible; aparta de mi aquesta copa. Però que no es faci el que jo vull, sinó el que tu vols”* (Mc 14,35-36). El mateix Jesús tenia por en el moment que arribava la seva mort; en aquest moment l'Evangelí ens mostra que *Jesús divinitza la por humana*. Ja no és una cosa només dels humans, *des d'aquell moment* la por, en els homes, és una cosa que *compartim amb Déu*.

I no només això, sinó que, com deia, també presenta Jesús un *moment de dubte* en el moment més difícil de la seva vida, quan estava morint a la creu, Jesús *dubta que Déu estigui amb ell; es veu sol*

quan diu: *“I a les tres de la tarda, Jesús va cridar amb tota la força: Eloí, Eloí, ¿lema sabactaní?, que vol dir: “Déu meu, Déu meu, ¿per què m'has abandonat?”* (Mt 27,46 i Mc 15,34).

Aquí Jesús *divinitza el dubte* de l'home, el *creure que estem sols*, que sobretot ens passa en els moments en què veiem tot més fosc o en els moments de por.

La por humana i el dubte formen part de Déu en Jesucrist i, per tant, *davant la grandesa de Déu hem de ser confiats en tots aquells moments de dubte, por i sofriment*, i ser conscients que, fins i tot en aquests *moments tan difícils i humans* de la nostra vida, *Déu és amb nosaltres*.

Hem de dir com *Job al final del llibre*: *“He parlat amb ignorància de les coses grans que no puc entendre”... “Jo només et coneixia d'oïda, però ara t'he vist amb els ulls. Per això ara em retracto, penedit sobre la pols i la cendra”* (42, 3;5-8).

I acabo com ell: *“Jo soc ben poca cosa. ¿Què puc replicar? Amb la mà em tapo la boca! He parlat massa i no vull respondre. No afegiré res més”* (40, 3-5).

LA FRATERNITAT

FRA JOSEP MANUEL VALLEJO

Si la bona notícia del Cristianisme és que Déu ens ha fet fills, vol dir que entre nosaltres som germans, per tant, la relació entre els germans, la vida de fraternitat, és el criteri de qualitat de la nostra vida cristiana. Per a Sant Francesc va ser la descoberta principal: Déu parla a través del germà; el germà ideal és una fraternitat on es valora la virtut de cadascú; les criatures són anomenades germanes; i l'Església és llavor de fraternitat enmig del món.

Som imatge de la Trinitat

Els humans estem creats a imatge i semblança de la Trinitat. Per tant, en el més íntim de nosaltres mateixos habita un dinamisme relacional. Som relació i, en la mesura que ens relacionem amorosament, ens realitzem i, en la mesura que ens tanquem, ens destruïm.

Per això, és tan important la vida comunitària, de família, de grup. Perquè, a part de realitzar-nos, ens ajuda a créixer, “nos labra” com diu sant Joan de la Creu. No hi ha res més sa que la convivència perquè surti el meu ésser veritable. Em conec en la relació.

L'ascesi autèntica més que els dejunis, les penitències, o el treball feixuc, consisteix en no fugir de les relacions que ens costen i deixar-se forjar per elles.

És en la relació on “salten” aquelles zones del meu ésser que jo no coneixia i que gràcies a les topades apareixen. Gràcies a elles puc treballar sobre mi mateix.

Quan un monjo demanava a sant Benet de fer d'eremita, el sant li deia que primer

romangués vint anys de vida comunitària i després, “ja en parlarem”.

A més, Déu parla a través del germà, a través d'allò que et fa i et diu. Sant Francesc, en una carta a un provincial que volia anar a un eremitori perquè estava fart dels germans, li diu: “Tot allò que et facin, ni que t'assotin, tingues-ho com una gràcia... I no vulguis res més que allò que el Senyor et dona, a través dels germans”.¹

La relació amb el germà és la porta d'entrada del Senyor-Jesús a la meua vida.

L'Esperit aplega, el diable dispersa

Des dels inicis de la revelació, Déu aplega un poble, el seu poble, la seva possessió personal, la nineta dels seus ulls. L'assemblea del Sinaí podríem considerar-la com un moment fundacional (Ex 19). Déu escull Israel perquè sigui el mitjancer de la seva Revelació envers tot el món. No l'escull per ser el més potent dels pobles o el més gran, de fet és el més petit... L'ha escollit perquè l'estima (Dt 7,8). Tot l'esforç de Déu a l'Antic Testament consisteix en aplegar, reunir el seu poble; però l'actitud d'Israel al llarg de la seva Història estarà marcada per la divisió i la dispersió, que culminarà a l'Exili de Babilònia.

Malgrat tot, en acabar l'Exili, el Senyor a través d'Ezequiel exclama: “Us aplegaré del país on esteu dispersats i us portaré a la vostra terra” (Ez 36,24). Tot el desig de Déu, com a bon Pare, és aplegar el seu poble entorn d'Ell.

1. Carta a un ministre, *Escrits de Sant Francesc*, Ed. Mediterrània, Barcelona 2014, p. 105.

I Jesús, tot acomplint el designi diví, ha vingut a aplegar les ovelles disperses del Poble d'Israel, a reunir de nou les Dotze Tribus simbolitzades pels Dotze Apòstols, a restaurar l'Església.

L'Esperit de Jesús sempre aplega en comunitat, reuneix, reconcilia, el diable dispersa, separa, aïlla.

Quan ens deixem portar per la ira o per l'empipamenta, ens aïllem, ens separem, trenquem la relació, no parlem... Això és fruit del diable. Re-conciliar és tornar a la relació, a la comunitat, és unir el qui s'havia separat, tornar a la cordialitat. L'Església de Jesús està cridada a ser una paràbola de reconciliació dels distints i contraposats. El Banquet Celestial serà el Regne del Perdó, la taula dels reconciliats.

La comunitat de Jesús

"...N'escollí dotze perquè visquessin amb Ell i enviar-los a anunciar la Bona Notícia..." (Mc 3,14). Els escollí perquè **visquessin amb Ell**. No es pot viure l'Evangeli si no és en comunitat, amb Jesús al mig. I els envia a anunciar què?: Com de bé s'està amb Jesús.

I per què els va escollir tan diferents? Perquè Pere, Jaume, Joan i Andreu eren pescadors galileus (obrers) i Mateu era cobrador d'impostos. I els fills de Zebedeu tenien el seu caràcter (Lc 9,54)... En aquella comunitat devien saltar les espurnes. Els va escollir tan diferents, perquè es barallessin... I es reconciliessin. La comunitat de Jesús, paradigma de totes les altres comunitats, és una paràbola de reconciliació. I això és l'Església, un grup de persones molt diferents, fins i tot contraposades ideològicament, que poden conviure i estimar-se perquè Jesús hi és al mig. Aquesta és la llum que necessita el món (Mt 5,14).

No eren cap meravella de persones els que va escollir Jesús. Els evangelis deixen constància de les dificultats: Discutien

entre ells, "qui és el més important?". No entenien res (Mc 8,17-18): "Teniu ulls i no hi veieu, orelles i no hi sentiü". Tenien criteris venjatiu: "Vols que fem baixar foc del cel i els consumeixi?". Jesús no para de predicar-los el perdó (70x7), de dir-los de no tenir en compte els serveis prestats (Mt 6,3), de no sentir-se amb dret a l'agraïment (Lc 10,17), de no sentir-se "pare" dels altres (Mc 10,29), ni superiors (Lc 18,9-14).

Quan ens afeixuguin les nostres mancances i incoherències, sols cal mirar els apòstols i quedarem consolats. Tots estem en camí de conversió. I el camí és llarg i lent.

Les dificultats del viure junts

Viure en comunitat o en família és un goig, una font d'alegria i de benestar, però també comporta les seves dificultats. D'entrada cadascú és de "son pare i de sa

mare” i encara que siguem germans de sang, som molt distints: Un és ordenat, l'altre desordenat, un té fred, l'altre té calor, un es dutxa cada dia, l'altre es dutxa... quan se'n recorda.

I quan s'han de prendre decisions, cadascú té les seves idees. Un creu que blanc, l'altre que negre, l'altre que vermell... I tothom vol imposar el seu criteri, que guanyi la seva idea.

La paciència, la capacitat d'escoltar l'altre, de cedir... són imprescindibles per convidaure, i el perdó, sobretot el perdó. Perquè sense perdó és impossible convidaure.

Que savi aquell cap de tribu índia que veient que en l'assemblea hi havia opinions tan contraposades, va dir: “Hem de donar-nos un temps per reflexionar i, més endavant, seguir dialogant”.

Un dels records més bonics que conservo de la casa de formació són aquelles reunions de comunitat en què a l'hora de decidir coses, cadascú expressava el seu punt de vista, però amb humilitat, sense

exigències, mirant de no ferir l'altre amb la paraula... I com, a poc a poc, fruit de l'escolta atenta, i de cedir una mica, s'anava fent com una *mens communis* i brollava el consens...

És clar que a vegades hi havia tensions i paraules no massa caritatives, fruit de la nostra immaduresa. Però en aquelles reunions vàrem aprendre a dialogar, a escoltar l'altre, a mossegar-nos la llengua, a parlar amb caritat.

La tradició capitular i sinodal de l'Església és un do de l'Esperit Sant que hem d'aprendre a conrear.

Som iguals

La meravella de la vida cristiana consisteix a descobrir que ets fill estimat, que Déu t'estima incondicionalment i que estàs a casa, ets de la família. I si ets fill, vol dir que els altres fills són germans teus i, per tant, iguals, amb carismes i missions diverses, però iguals i tan estimats com tu.

Com deia sant Agustí: “Amb vosaltres soc cristià, per a vosaltres soc bisbe”. Iguals en dignitat i, per tant, corresponsables. En el cristianisme no hi ha “pares”, tots som germans (Mt 23,9). Això vol dir que tots tenim la nostra parcel·la de responsabilitat, encara que els ministeris siguin diversos. De manera que per governar-nos i orientar-nos, res millor que les assemblees, sínodes i concilis on tothom pugui dir la seva, organitzar-nos col·legialment i escollir els responsables. I, un cop s'ha decidit, cal obeir.

Però, ens costa molt obeir, obeir la realitat, obeir l'altre. I obeir vol dir escoltar amb atenció, fer el que li agrada a l'altre, per amor.

El gran problema de l'ànima humana és que sempre vol manar, imposar el propi criteri, ésser autònom, tenir prestigi. Jaume i Joan volien ser els primers ministres en el Regne que promet Jesús, entès en clau temporal, volien manar (Mc 10,37).

No entenem que el Mestre, el Senyor, ens renta els peus per ensenyar-nos que el responsable està per a servir, i servir des de baix. Quan en una comunitat regna l'esperit de servei, es viu el cel a la terra, i llavors es fa la voluntat de Déu, tal com es fa en el cel.

Prevenió en les relacions fraternes

Un dels motius més freqüents de dificultats en la relació és que interpretem malament el que diu o fa l'altre. Pensem malament i reaccionem malament sense qüestionar la nostra interpretació. Per això són tan pertinents les preguntes de la Bíblia: "Per què t'irrites?" (a Caïn, Gn 4); "Per què plores?" (a Maria Magdalena, Jn 20); "Per què em pegues?" (al soldat, Jn 18,23). La pregunta és com una espasa de dos talls que posa llum i obliga a reflexionar. ¿Tenia motius per plorar Maria Magdalena, quan pensant que li havien robat el cos del seu Senyor, el tenia al davant?

Un altre motiu és que tenim un concepte massa alt de nosaltres mateixos i esperem reconeixement. I com que això no es dona, ens empipem. Però, ¿realment som tan importants com perquè els altres ens estimin valorant i donant les gràcies, sempre?

No ens adonem que som servents sense cap mèrit (Lc 17,10). Tot el que tenim i som ho hem rebut, és un do de Déu. Per tant, el que fem és retorn del do rebut, no ens és degut l'agraïment.

La major part dels problemes de relació venen perquè esperem molt dels altres i ens creiem amb dret de rebre-ho. "Els altres m'han d'estimar" és un dels dogmes irracionals més clars que tenim en el nostre pensament. I, com que això no passa tal com esperem, ens disgustem. Però tenim dret a esperar-ho? Per això, Jesús per vacunar-nos ens explica la paràbola del servent inútil i ens exhorta a fer les coses en secret (Mt 6), no per ésser aplaudits. I afirma: "El qui perd la vida, la

guanya". No hi ha res millor que l'abnegació i el donar-se als altres sense esperar rebre, per a la felicitat personal i el goig comunitari.

El problema de la gelosia

Una bona part de les històries de la Bíblia tracten de relacions entre germans i narren històries de gelosia: Caïn i Abel (Gn 4), Esaú i Jacob (Gn 25), Josep i els seus germans (Gn 37), Sara i l'esclava Agar (Gn 21), David i Saül (1Sa 18)... I, a l'Evangeli: Els obrers d'última hora (Mt 20), Marta i Maria (Lc 10), o el Fill Pròdig i el seu germà (Lc 15,11)... Aquesta abundància de textos demostra que aquest és un dels grans problemes de les relacions humanes.

La gelosia és una reacció emocional que brolla quan algú percep una amenaça en la relació amb una persona que considera pròpia. És una forma de possessió egoista.

El primer que cal és detectar la causa del meu malestar amb aquella persona, posar-li nom, desemascarar la gelosia. “Com et dius?” li diu Jesús a l’endimoniat de Gerasa (Mc 5). Quin és el nom de la teva neura?

La gelosia és una malaltia afectiva que denota un buit, és símptoma d’un buit, que ens fa sentir la imperiosa necessitat d’ésser el centre, l’únic, el més estimat.

La teràpia contra el buit és omplir-se. Omplir-se d’amor. Sols un cor ple de l’Esperit Sant, saciat de la Presència de Déu, pot prescindir de la necessitat malaltissa d’ésser valorat, d’ésser estimat, d’ésser el centre.

Per altra banda, qui pretén omplir la necessitat infinita d’amor del nostre cor amb amors finits, quedarà sempre frustrat i decebut. Perquè el nostre cor té un anhel infinit d’amor que sols pot saciar-se amb Algú infinit: Déu. Quan posem les nostres expectatives en les persones, per molt estimades que siguin, quedem frustrats.

Manual de relacions fraternes

El Sermó de la Muntanya és un magnífic manual per a la convivència. A la comunitat de Mateu devien tenir força problemes de relació perquè l’evangeli dedica molts fragments al perdó de les ofenses i a tallar tot tipus de ressentiment. Ho diu molt clar al final del Parenostre: “Si perdoneu als altres les seves faltes, el vostre Pare celestial també us perdonarà a vosaltres; però si no els les perdoneu, el vostre Pare no us perdonarà les vostres” (Mt 6,14).

El Sermó de la Muntanya no para d’exhortar a no tenir en compte al meu germà el mal que m’ha fet, a no malparlar-ne, a no tornar-nos-hi, a no judicar... “Se us va dir: No mataràs, però jo us dic: El qui insulta al seu germà està en la línia de l’homicidi” (Mt 5,22). “Estimeu els vostres enemics”, vulgueu el seu bé, pregueu per ells. Per què? Perquè és l’única forma de conviure... I els enemics no són els de fora, són els qui conviuen amb nosaltres i ens costen d’aguantar.

A la Creu, Jesús dona la clau per reconciliar les relacions: “Pare, perdona’ls perquè no saben el que fan” (Lc 23,34). Que diferent és, quan ens fan una ofensa, dir: “No hi ha dret, mira el que m’han fet”, que dir “no saben el que fan”. En el primer cas, m’indigno, i en el segon, disculpo.

El capítol 18 de sant Mateu és un discurs aplicat a les relacions frateres: Cal fer-se com un infant, considerar el pecador com una ovella perduda, perdonar setanta vegades set, no oblidar mai el molt que se’ns ha perdonat, perquè som deutors del perdó de Déu.

Teràpia de les relacions

La vida fraterna cordial i madura brolla de no enganyar-se sobre un mateix, de tenir lúcida consciència del que hom és. I progressa laborant sobre un mateix, perquè jo als altres no els puc canviar, però sí puc treballar sobre mi.

Normalment judiquem als altres perquè ens sentim superiors, més intel·ligents, més servicials, més generosos, o perquè considerem que la “nostra línia” o la nostra manera de viure l’evangeli és millor que la dels altres.

Però aquest sentiment de superioritat no està fonamentat, ve de no conèixer-nos plenament, de la no consciència de les nostres limitacions, del nostre pecat, de tenir una biga a l’ull i no veure-hi bé.

La humilitat, que és simplement la veritat, és un ingredient imprescindible per a la convivència fraterna, perquè quan ets conscient de la pròpia misèria i del teu pecat, ets més comprensiu amb la dels altres i ja no judiques.

A Abba Moisès, un Pare del Desert del segle IV, que havia estat lladre i assassí, se li van presentar uns monjos joves per denunciar un germà que havia fet una de grossa, volien que anés a jutjar-lo. Però ell es negava. Van insistir tant que al final accedí a anar-hi. Però va arribar carregant

un sac de sorra amb un forat al darrere. En veure’l els germans li digueren: “Abba, què és això, no veus que vas perdent la sorra?”. Respongué: “Sí, són els meus pecats, s’escolen darrera meu i jo no els veig... I ara he vingut a judicar un germà...” Ells callaren i perdonaren el germà.

La ira

Deia Joan Cassià, un monjo del segle IV, que va portar la saviesa dels Pares del Desert d’Egipte a Occident: “A un li pot semblar que és pacient i humil, mentre no forma part d’un grup” (Institucions 18,2). I és que la convivència fa saltar allò que no coneixíem de nosaltres. La ira és una reacció freqüent.

La ira, l’empipar-se o indignar-se és una emoció que té a veure amb la captació d’alguna cosa com a injusta o que trepitja els meus drets.

Quan algú no em saluda, dic: “Quina barra! Què s’ha pensat? I m’ofenc. Quan algú m’agafa un llibre sense permís, crido: “Qui m’ha agafat el llibre?” I m’empipo...”

Però, i si no m’ha saludat perquè no m’ha vist i resulta que el llibre el tinc sota el coixí?

La ira brolla de la interpretació que donem als fets. ¿Per què no qüestionem la nostra interpretació del que ha passat, abans de donar canxa al nostre empenyament?

És molt bo qüestionar-se pels motius de la nostra ira. A la Bíblia, Déu pregunta a Caín: “Per què t’irrites?” (Gn 4). I a Jonàs: “Realment tens motius per empipar-te d’aquesta manera?” (Jo 3,9). Però ni l’un ni l’altre no escolten, només escolten els seus pensaments ressentits.

El qui sí escolta és Naaman el Siri (2Re 5), que després de l’empipada amb Eliseu per no haver sortit a atendre’l personalment, raona i rectifica davant de la pregunta del seu criat: “Si t’hagués prescrit una cosa difícil, no l’hauries feta? Doncs molt més si t’ha manat una cosa fàcil”.

A l'Evangelí, Jesús qüestiona al soldat que l'agradeix pels motius de la seva ràbia: "Per què em pegues?" I a Maria Magdalena: "Per què plores?" És molt sa fer-se preguntes pels motius reals de les nostres emocions.

Quan canvia la interpretació, s'apavaga la ira.

Remeis per a la ira

La ira és una reacció davant una suposada ofensa o injustícia envers la meua persona. No sempre està fonamentada. Hi ha una ira santa quan reaccionem davant les injustícies infligides als pobres o indefensos. Però quan és en relació a nosaltres, no sempre està justificada.

Sant Francesc diu que la ira ve d'una apropiació d'allò pel qual m'irrito. Si m'empijo perquè m'han pres el llibre, estic apropiat del llibre, si m'irrito perquè m'insulten, estic apropiat de la meua imatge, si perdo els estreps perquè no em consulten, estic apropiat del meu càrrec.

En definitiva, la ira és símptoma de la impuresa del nostre cor, de no viure desapropiats, d'estar posseïts per allò pel qual ens indignem. El qui s'irrita no és pobre d'esperit.

"N'hi ha molts que, persistint en oracions i oficis, practiquen qui-sap-les abstinències i afliccions en llurs cossos; però per una sola paraula que els sembla d'ésser injuriosa a llurs persones o per qualsevol cosa que se'ls prengui, escandalitzats, de seguida es contorben. Aquests no són pobres d'esperit, ja que el qui és veritablement pobre d'esperit, es nega a si mateix i estima els qui li peguen a la galta" (Sant Francesc).²

I, per desapropiar-nos, l'única solució és estar ple de Déu. Quan el nostre cor està ple de l'Esperit Sant, ja no necessi-

tem res més, i som lliures, alliberats de la propietat de les coses, alliberats dels nostres drets i de la nostra fama. És llavors quan regna la pau.

La tristesa

La tristesa és un estat de l'ànima produït per un mal real o imaginari. Sol anar acompanyat de desànim, lassitud, cansament.

Sol provenir d'un pensament negatiu. Sempre abans d'un sentiment de tristor hi ha un pensament negatiu: "Soc un desastre", "no ho podré aconseguir mai", "ningú no m'estima"...

També pot provenir d'un desig frustrat o d'una expectativa massa alta, que no s'ha acomplert. Recordem els deixebles d'Emaús: "...Nosaltres esperàvem que ell seria el qui hauria alliberat Israel..." (Lc 24,21).

Redreçar el pensament fent-lo més realista o reduir unes expectatives massa altes, pot ser una bona teràpia.

Quan no sabem l'origen de la nostra tristor, l'exercici físic o el cant poden retornar l'alegria.

El fet d'estar exageradament preocupat per si mateix, centrat en els propis pensaments estronca l'alegria... Per això Jesús diu: "El qui perd la vida, la guanya" (Mc 8,35), és a dir: El qui està pendent dels altres i no de si mateix és feliç.

Una de les causes de la tristesa és la percepció que no hi ha futur, no hi ha esperança, quan la nostra mirada es posa en les coses d'aquest món.

Per això, la millor vacuna contra la tristesa és tenir la mirada en les coses del cel i en la nostra futura resurrecció, la qual cosa relativitza les coses passatgeres d'aquest món.

Tenir el cor i el pensament en Crist, en la seva Paraula i en la vida sacramental és garantia de la nostra joia i de la nostra esperança.

2. Admonició 14, *Escrits de Sant Francesc*, Editorial Mediterrània, Barcelona 2014, p. 76.

Quan Sant Francesc perdia l'alegria, de seguida corria davant el Senyor fins que li retornava la joia. Perquè deia: "Que els frares es guardin de mostrar-se externament tristos i llòbrecs hipòcrites, ans es mostrin joiosos en el Senyor" (1Regla 7,16).

La gran tristesa

Hi ha una tristesa profunda que es manifesta en desànim, mandra, desgana i manca d'esperança i de sentit, que els monjos antics anomenen acèdia.

L'acèdia és una malaltia espiritual que va acompanyada d'avorriment, tedi, sopor...

Les manifestacions més freqüents de l'acèdia són: Inestabilitat interior, necessitat de moure's, de canviar; excessiva preocupació per la salut, desig de menjar...; aversió a tot el que sigui cansar-se (treball manual, exercici físic...); negligència a acomplir les nostres obligacions.

En general, provoca fugides cap endavant o regressions a la infància (Narcissisme).

És per això que la nostra època, amb la seva vivència de la buidor i del sense sentit, no està exempta d'aquest mal de l'ànima.

Els remeis clàssics contra l'acèdia són: Les llàgrimes de penediment; el reconeixement que no podem, que necessitem un Salvador per sortir del forat; l'oració de súplica i el treball feixuc, i el mètode Antirrètic d'Evagri³ que consisteix a oposar paraules de l'Esclatua contràries als nostres pensaments negatius. Pensar en la mort, pensar que demà ens podem morir, relativitza els nostres problemes. I, sobretot, la perseverança, el resistir. També, conservar la memòria, recordar els inicis de la nostra vocació, tornar als dies feliços.

Desemmascarar els símptomes de les nostres tristeses i posar-hi remei immediat, junt amb una vida de pregària i de lectura sana, són condicions per la joia i el gust per la vida.

3. Un pare del desert del segle IV que visqué a Les Celles, que aplegà i sistematitzà la saviesa del pares antics d'Egipte.

FABRICE HADJADJ

IGNASI MUNDET

Ens ha tocat viure en una època ben curiosa. Cada època ha tingut, per bé o per mal, les seves novetats i canvis respecte a èpoques anteriors. La novetat radical dels nostres dies és la dèria de trencar amb el passat, una dèria que molts veuen com un dels valors distintius dels nostres dies. Es fa difícil trobar un àmbit de l'existència en el qual no tinguem la sensació que *nosaltres* fem les coses molt millor que els nostres avantpassats.

Tenim, és clar, molts motius per sentir-nos superiors. Per poc que reculem en el temps, cap dels nostres avantpassats tenia pàgina de Facebook ni en sa vida va escriure un twit. Cap d'ells no va tenir compte de Netflix ni va seguir Jocs de Trons, i si reculem prou enllà ni tan sols no sabien qui era el Capità Enciam. Per no saber, no sabrien ni engegar un Iphone. Quan els nostres avantpassats estaven tristos, l'únic que podien fer és fer-la petar per oblidar les penes, cantar cançons, resar, escoltar els ocellets cantar, esperar el proper aplec per anar a ballar sardanes, o aguantar-se. Nosaltres, en canvi, podem anar al cinema, canviar de mòbil, mirar la tele, navegar per internet, atipar-nos d'hamburgueses, o de tofu o de quinoa, anar al Dir a cremar calories, o llençar els diners en un centre comercial gaudint del fil musical. Som molt afortunats.

Però d'un temps ençà alguns pensadors aixafaguitarres, enlloc d'agrair el doll de benediccions que ens plou, es dediquen a rumiar si no serà el cas que l'home contemporani, a base d'enriquir la seva existència amb més i més novetats, tecnologia, recursos i diversions, s'estarà oblidant de ser el que era de bon principi i que, amb tots els seus defectes, eren els

nostres avantpassats. És a dir, un home. Són pensadors poc coneguts per l'home corrent i, tot i que algun d'ells esporàdicament es posi de moda, rarament se'n llegeixen seriosament les obres. Alguns d'ells van ser cristians, com C. Péguy, G.K. Chesterton, G. Bernanos, C.S. Lewis, T.S. Eliot, A. del Noce, I. Ilich, J. Ellul, G. Thi-beau, i d'altres no, com M. Heidegger, H. Arendt, G. Anders, o P.P. Pasolini (dels tres darrers, els llibres *La condició de l'home modern*, *L'obsolescència de l'home*, i els *Escrits corsaris*, respectivament, són mostres molt interessants del que parlem).

La gràcia, és clar, és plantejar la qüestió en positiu: no limitar-se a rondinar perquè no anem bé, sinó detectar les esclavituds que ens impedeixen ser homes i mirar com alliberar-nos-en. Això exigeix que prèviament pensem a fons què vol dir ser un home, i en aquesta qüestió el diàleg amb els nostres avantpassats pot ser molt útil ja que, al cap i a la fi, potser no eren tan rucs com ens pensàvem.

Actualment hi ha molts autors, alguns molt interessants, que segueixen reflexionant sobre com les condicions de la vida moderna, especialment el consumisme i l'explosió tecnològica, amb totes les dinàmiques socials, econòmiques i espirituals que comporten, afecten de manera radical (i sovint, sense fer-se notar) la nostra essència més profunda. Un d'ells, extraordinari al meu parer, és Fabrice Hadjadj.

Fabrice Hadjadj es defineix a si mateix com un pensador catòlic de família jueva i cognom àrab. Va néixer el 1971 a Nanterre, a França, i va estudiar filosofia a l'École Normale Supérieure. Els primers anys de la seva joventut Hadjadj era ateu i s'identificava amb l'anarquisme des d'una visió

nihilista de la vida. El 1998 es va convertir al catolicisme, culminant un procés que havia començat amb lectures de la Bíblia que buscaven fer-ne escarni. Hadjadj és autor d'un bon nombre de llibres (malauradament, encara cap d'ells traduït al català; però molts d'ells traduïts al castellà). En els paràgrafs següents en mencionarem alguns escrivint-ne el títol en itàlica, tot fent referència a alguna de les idees que s'hi desenvolupen. Seguirem el conveni que si citem un llibre i no n'especifiquem l'autor, volem dir que és de Fabrice Hadjadj.

Entre els temes estudiats per Hadjadj n'hi ha alguns de transversals que apareixen en molts dels seus llibres. Un d'ells és la reflexió sobre l'home, que Hadjadj emprèn des d'una perspectiva centrada en l'evangeli i enriquida amb aportacions de molts autors, tant cristians com no (Hadjadj coneix molt a fons, a part dels principals pensadors clàssics i cristians, el pensament jueu tradicional, o filòsofs com Marx, Nietzsche o Heidegger, per exemple). Per a Hadjadj una de les característiques fonamentals del que vol dir ser home és l'acolliment: perdre de vista la centralitat d'aquest ingredient impedeix tenir una visió veritable de l'home. L'acolliment és fonamental en la relació amb Déu, que no s'imposa mai: l'home no rep la gràcia de Déu si no vol acollir-la (*Reussir sa mort: anti-méthode pour vivre*, paròdia del llibre d'auto-ajuda; *Le Paradis à la porte: Essai sur une joie qui dérange*). També és fonamental en la relació entre esposos (*La profondeur des sexes: pour une mystique de la chair*).¹ I a la família, a la qual Hadjadj dedica un llibre fantàstic: *Qu'est-ce qu'une famille?*.² Viure l'acolliment és obrir-se a l'inesperat en tots els àmbits de la vida,

1. Traducció al castellà: "*La profundidad de los sexos: por una mística de la carne*", Ed. Nuevo Inicio, Granada 2010.

2. Traducció al castellà: "*¿Qué es una familia?*", Ed. Nuevo Inicio, Granada 2015.

amb generositat i confiança en Déu. Tot el contrari del neguit per controlar la pròpia vida, neguit que arriba al paroxisme amb la revolució tecnològica. L'acolliment implícit en la paternitat i la maternitat només pot néixer de combinar la responsabilitat amb l'abandonament en Déu. En aquest sentit són molt valuoses les reflexions de Hadjadj en diversos dels seus llibres sobre l'acolliment dels nens amb síndrome de Down.

En la reflexió al voltant de la influència de la tecnologia sobre l'home, Hadjadj segueix l'estela, entre d'altres, de Jacques Ellul, un filòsof i teòleg protestant francès que va pensar molt a fons en el valor de la paraula enfront de la imatge. Ellul estableix una correspondència entre paraula i veritat, i entre imatge i realitat, i mostra que l'oposició entre paraula i imatge és clau per entendre el món tecnològic, en el qual la imatge triomfa aclaradorament. Ellul desenvolupa aquesta idea a *La parole humiliée*, un llibre lúcid ple d'intuïcions il·luminadores, més enllà d'un cert iconoclasme potser desencertat.

D'acord amb Ellul, Hadjadj desconfia dels mitjans tecnològics per fonamentar relacions humanes autèntiques. Res no pot substituir la paraula, el diàleg i l'acollida, fet que esdevé central per exemple quan parlem d'evangelitzar (*Comment parler de Dieu aujourd'hui: Anti-manuel d'évangélisation*).³ Així, Hadjadj no posa cap esperança en les noves tecnologies pel que fa a l'evangelització.

Un aspecte clau de la tecnologia emfatitzat per Hadjadj és que la influència entre humanitat i desenvolupament tecnològic és bidireccional. En una primera instància es parteix d'un aspecte de la realitat humana com a model d'un desenvolupament tecnològic, que només captura, com a molt, una part ínfima de la realitat humana en la qual s'inspira. Un cop consolidat el desenvolupament en qüestió la influència s'inverteix i la tecnologia acaba reduint grotescament la nostra visió sobre la realitat humana en

3. Traducció al castellà: “¿Cómo hablar de Dios hoy? Anti-manual de evangelización”, Ed. Nuevo Inicio, Granada 2013.

la qual s'havia inspirat. Vegem-ne tres exemples:

Primer: L'anomenada intel·ligència artificial no és més que l'obtenció d'inferències estadístiques a partir de quantitats ingents de dades, que se sotmeten a uns càlculs determinats; però després de donar el nom d'intel·ligència a la capacitat de càlcul que tenen els ordinadors, inconscientment acabem identificant la intel·ligència humana amb la capacitat de càlcul o, com a molt, la capacitat de resoldre problemes que admeten una traducció matemàtica. La intel·ligència humana, però, va molt més enllà d'això. El raonament de tipus matemàtic n'és un aspecte completament secundari, i és molt més essencial la capacitat d'acollir la paraula que ens és adreçada. No es tracta, és clar, de caure en un irracionisme, sinó d'evitar un reduccionisme de la raó.

Segon: El desenvolupament dels ordinadors ha permès que una màquina sigui capaç de “jugar” a escacs i vèncer els millors jugadors. L'error és creure que la màquina realment juga. Quan dues per-

sones juguen no es limiten a fer càlculs, sinó que interaccionen i dialoguen entre elles, de vegades calladament, a un nivell molt diferent del joc en si mateix. Sovint ni tan sols fan cap càlcul, sense que això vulgui dir que no juguin. L'ordinador no fa res d'això: no juga.

Tercer: Parlem de la possibilitat que dona internet d'enviar missatges d'un lloc a l'altre dient que ens permet connectar-nos entre nosaltres. A l'extrem, pensem en la capacitat que tenen les persones de relacionar-se entre si condicionades pel model d'internet o les seves variants (whatsapp, twitter, etc.) i acabem arraconant la carnalitat com un aspecte anecdòtic. I parlant de l'addicció a internet o les tecnologies en general, diem que ens cal "desconnectar-nos", usant una imatge que prové de l'àmbit del qual volem fugir.

Un altre tema al qual Hadjadj ha dedicat molta reflexió és el transhumanisme (*Puisque tout est en voie de destruction: Réflexions sur la fin de la culture et de la modernité*),⁴ dialogant amb d'altres pensadors contemporanis. Un d'ells és Olivier Rey, un matemàtic reciclat a filòsof autor d'assajos molt notables, entre els quals *Une folle solitude*, o *Leurre et malheur du transhumanisme*. Tant Hadjadj com Rey atribueixen la dèria per l'home augmentat (un dels tòtems del transhumanisme) al fet que la tecnologia ens hagi convertit (paradoxalment) en homes disminuïts.

A part dels llibres que hem mencionat, Hadjadj n'ha escrit molts més. Citem-ne dos a tall d'exemple: *Résurrection, mode d'emploi*,⁵ una reflexió sobre la resurrecció de

4. Traducció al castellà: "Puesto que todo está en vías de destrucción. Reflexiones sobre el fin de la cultura y de la Modernidad", Ed. Nuevo Inicio, Granada 2016.

5. Traducció al castellà: "Resurrección. Experiencia de vida en Cristo resucitado", Ed. BAC Popular, Madrid 2018.

Jesucrist i, més recentment, *Dernières nouvelles de l'homme (et de la femme aussi)*, un recull d'articles molt variats al voltant de realitats humanes contemporànies.

Els llibres de Hadjadj combinen reflexions estimulants, sorprenents i profundes, amb cites de la Bíblia i de tota mena de pensadors i escriptors: llegir Hadjadj porta a descobrir llibres excel·lents d'altres autors. Hadjadj escriu en una llengua precisa, gens inclinada a les floritures, i plena de tocs d'humor, que ja s'endevinen en alguns dels seus títols. Té una debilitat per la paradoxa que l'acosta a Chesterton, que ell identifica com un dels seus escriptors de referència.

Fabrice Hadjadj és un dels fundadors de la revista "Revue Limite", que es defineix com una revista d'ecologia integral. Pel que sé, aquesta publicació és impossible de comprar a Catalunya, però no a Catalunya Nord: a Perpinyà es troba en diverses llibreries. Podeu fer-vos una idea dels seus continguts passejant per la seva pàgina web: www.revuelimite.fr. Hi trobareu un munt d'articles ben interessants i fins i tot una secció de petits vídeos amb suggeriments literaris.

Des de 2012 Hadjadj és director de l'Institut Philantropos, un institut situat a Friburg (Suïssa) que ofereix formació en antropologia, filosofia, teologia i art a nivell universitari des d'una perspectiva cristiana. A la seva pàgina web: <https://www.philantropos.org/> s'hi pot trobar el material i les gravacions de molts dels cursos impartits, així com informació sobre cursos futurs.

Fabrice Hadjadj és actualment pare de vuit fills. És raonable pensar que, entre llibres, xerrades i canalla, Hadjadj disposa de molt de temps lliure. Part d'aquest temps el dedica a la música. Ha publicat un CD de cançons escrites i compostes per ell mateix (*Nos vies quotidiennes*). A Youtube, a part de moltes xerrades, també s'hi poden trobar gravacions de les seves cançons.

Fabrice Hadjadj és doncs enormement prolífic. Si us és desconegut, per on començar a llegir o escoltar-lo? Una possibilitat és agafar qualsevol dels seus llibres o xerrades i capbussar-s'hi. No us decebrà. Però si voleu un suggeriment us aconsello un llibret prim ple d'idees, on Hadjadj dedica pinzellades a molts dels seus temes habituals, *L'aubaine d'être né*

en ce temps: pour un apostolat de l'apocalypse.⁶ Es tracta d'una reflexió sobre el fet de viure en una època com la nostra, on s'estan enderrocant una rere l'altra totes les institucions, tradicions i "consensos socials" que en èpoques passades facilitaven la vida, feien més senzill viure cristianament (almenys aparentment!), i ajudaven a viure més humanament. Hadjadj està a les antípodes de l'optimisme i del pessimisme. És plenament conscient de les dificultats que presenta la modernitat per viure cristianament o tan sols per actuar de manera coherent amb la nostra humanitat. A nivell més profund, sap que la creu és inseparable de l'existència cristiana, avui com en qualsevol altra època. I, tanmateix, Hadjadj mostra que, des d'una perspectiva cristiana, hem de viure amb la certesa que Déu, que és amor, ha triat estimant-nos l'època en què ens ha tocat néixer i ens crida, com a cada una de les persones que ens han precedit, a una vida de plenitud i alegria. Que som molt afortunats, de debò.

6. Traducció al castellà: "*La suerte de haber nacido en nuestro tiempo*", Ed. RIALP, S.A., segona edició, Madrid 2018.

FRANCESC D'ASSÍS: LECTURA LITERAL DE L'EVANGELI

FREDERIC RAURELL

Vigor creador d'una època

El text de l'Evangeli per a Francesc és la regla de la seva fraternitat: s'ha de llegir i practicar *sine glossa*. El *sine glossa* no s'oposa a la seva actualització, sinó a la seva frivoltzació acomodàcia.

El segle XII fou en molts aspectes una edat de vida fresca i vigorosa: marcada per les croades, pel naixement de les ciutats i pels primers Estats burocràtics d'Occident. És l'època que veu la plenitud de l'art romànic i l'alba de l'art gòtic. És en aquest segle que es difonen les cultures vulgars, que es redescobreixen els clàssics llatins; és l'època de la poesia llatina i del dret romà. És en aquest temps en què es desenvolupa l'estudi de la ciència grega i de la seva filosofia i l'interès pel pensament àrab; és el temps en què neixen les primeres universitats europees.

La formació de les ciutats significa l'enriquiment dels comerciants, les exigències del comerç, els estatuts dels prínceps, el desenvolupament de la burgesia, etc. Tot contribuï a modificar les situacions socio-culturals precedents, que donaven el primat als propietaris de terres i feien de les abadies els centres preeminents, quasi únics, de la vida intel·lectual de l'època.¹

Amb el rol que assumeixen les ciutats, el lloc fins aleshores ocupat pels monestirs, en la vida cultural i religiosa, ara és assumit per les catedrals. És el moment en què neixen les escoles catedralícies, naixement afavorit pel declivi dels monestirs, que al llarg de l'Alta Edat Mitjana havien salvat la tradició cultural d'Occident.

Per altra banda, els nous Ordes monàstics, com cartoixans i cistercencs, es dediquen més a la contemplació i a l'ascesi que a la cultura.

El desenvolupament de la burgesia urbana i la decadència dels propietaris de terres, monjos i laics, que controlen les masses rurals, tanmateix no es tradueix en un immediat accés a la vida cultural per part dels laics. La vida cultural encara és prevalentment circumscrita a clergues i monjos.

Ideals pauperístics, desig de retorn a la vida apostòlica, recerca de la reapropiació de la paraula bíblica, i de la seva interpretació, voluntat de reavaluar el lloc del laic enfront del predomini del poder monàstic i clerical. Són molts els motius que afavoreixen el naixement d'intents de reforma eclesial, que veuen els laics en primer pla: dels moviments de càtars i valdesos a altres més reduïts, però no menys significatius.

Però, ¿on s'ha de col·locar el principi unificador d'aquesta renaixença del segle XII? La novetat està especialment en inserir en la relació home-Déu, que caracteritza tota l'Edat Mitjana, un nou element: la natura. El segle XII és un segle de fe, que es desplega en una experiència de bellesa, de llum, de fervor, de pregària i d'amor. Un segle lligat no només a Crist i a la Trinitat, sinó també a l'home, al servei dels homes.²

Per progressar en aquesta visió de la realitat l'home del segle XII se servia de tres llibres que ofereixen no únicament

1. C. H. HASKINS, *The Renaissance of the 12 Century*, New York, 1988².

2. Cf. M. M. DAVY, *Initiation médiéval. La Philosophie au douzième siècle*, París 1980, p. 14.

itineraris, sinó també revelacions: la natura, l'Escriptura i la consciència. Però el pecat li impedeix sovint de conèixer amb les pròpies forces. D'aquí el rol central de la interpretació de la Bíblia en la vida de l'home del segle XII.

Hi ha tres àmbits fonamentals en els quals té lloc la lectura del text de l'Escriptura: el claustre dels monjos, l'escola lligada sobretot als canonges regulars i els moviments evangèlics laicals que, a finals del segle XII, trobaran una resposta a les seves exigències en els ordes mendicants. Són aquests que constituïran el teixit vital de l'Església en aquest segle, substituint així la imatge de l'Església societat, representada per tres personatges: el sacerdot, el cavaller i el monjo.³

3. M. D. CHENU, *La théologie au XII siècle*, París 1971², p. 269. Chenu accentua que l'objecte propi de la teologia és una paraula històrica: és la història de la salvació: "El cristianisme, escriu Chenu, extreu la seva realitat de la història, no de la metafísica. Per tant, la primera preocupació del teòleg ha de ser conèixer aquesta història... Els textos són en teologia el que l'experiència és en la ciència" (*La parole de Dieu*, II, París 1966, p. 247).

Cal destacar que respecte al passat resta només el monjo, mentre el cavaller feudal és substituït per un laïcat format principalment per artesans i comerciants de les naixents ciutats, i el sacerdot, part integrant també ell del sistema feudal, és substituït pel canonge regular, generalment seguint la regla de sant Agustí.

L'estudi de la Bíblia a l'escola

Si passem de l'ambient del claustre al de l'escola no trobem un ambient fonamentalment diferent. Però sí que al costat de semblances, hi ha aspectes nous. Aquests trets propis neixen d'una perspectiva diferent, d'un nou horitzó hermenèutic en el qual es llegeix la Bíblia. Mentre l'exegesi monàstica sorgeix d'una exigència de la vida interior, l'exegesi de les escoles, per bé que orientada a la vida cristiana, neix essencialment d'una exigència cognoscitiva. Les escoles neixen lligades a les catedrals i es desenvolupen a l'interior de la comunitat cristiana i en el món, estan més exposades a les influències culturals noves i al renaixement de les arts liberals i de la dialèctica. Qui guia la reflexió exegètica no és l'abat, pare de la vida espiritual dels seus

monjos, sinó el "mestre", la persona a l'ensenyament de la qual es recorre en virtut de la seva competència intel·lectual i cognoscitiva.

Les escoles de les catedrals en el s. XII reben un impuls renovador per la presència dels canonges regulars. El moviment de reforma de la clerecia, a més d'insserir-se entre els canonges de les catedrals, provoca el naixement de noves fundacions. Entre aquestes, emergeix la de l'eminent exegeta Hug de Sant Víctor, nascut a Saxònia a finals del s. XI, de família noble i poderosa. Entre la vintena d'escrips que d'ell ens han arribat, hi ha dues grans obres que tingueren una profunda influència en el desenvolupament de l'Escolàstica durant principalment els segles XII i XIII: el *Didascalicon*, excel·lent introducció a l'estudi de la filosofia, de la teologia i de la Sagrada Escripura.⁴

La segona gran obra és el tractat *De sacramentis christianae fidei*, que és la gran summa hugoniana de teologia, que contribuí de manera decisiva al desenvolupament de la sacramentologia.

Però per al nostre tema són els tres últims llibres del *Didascalicon* dedicats a la Sagrada Escripura que interessin. Hug presenta abans de tot un quadre complet de les fonts bíbliques, examinant tots els llibres de l'Antic i del Nou Testament. Tot seguit, recollint el millor de l'exegesi patristica i escolàstica, explica com s'ha d'interpretar l'Escripura. Recorda que en el text bíblic s'ha de cercar, a més del sentit literal, que resta el primari i fonamental, també els sentits espirituals que són de dos ordres: sentit al·legòric que es refereix a l'aprofundiment dels misteris de la fe i el sentit tropològic o moral que mira a l'enuclearització de les normes de conducta per al cristià.

4. R. BARON, *Études sur Hugo de S. Víctor*, Bruges 1963.

L'obra d'Hug de Sant Víctor serà actuada plenament per Ricard de Sant Víctor: aquest reproposa l'estudi de la Bíblia com un ingrés successiu en els diferents sentits: literal i espiritual, ja fixats per la tradició patristica.

La Bíblia en la predicació dels moviments evangèlics

Quan Innocenci III pregunta a Francesc quina és la seva regla, el fill de Pietro Bernardone respon: "Jo no tinc noves regles, la meua única regla és l'Evangelí". Així afirmava la seva irreductible originalitat.

El retorn a la radicalitat de l'Evangelí i a la imatge emblemàtica de l'Església primitiva apareixen decididament com la recerca d'un desblocatge ideològic, en sentit d'autocomprensió.

El primat de la lletra

Seria un error voler identificar la “lletra” dels Evangelis amb el sentit literal dels monjos i dels clergues de les escoles. Més que de sentit literal en el seu significat tradicional, es tracta de l’acostament immediat al text, més enllà dels graus codificats d’interpretació. L’imperatiu “sine glossa” no és una apel·lació a la científicitat: és més aviat una invitació a la “profecia” en el sentit profund del terme.

Serà sempre aquesta tensió profètica que guiarà decididament Francesc d’Assís. Aquesta tensió profètica manté sempre la relació entre lletra i misteri; l’accentuació de la lletra del text respon a l’imperatiu de fer prevaldre la interpretació de l’Evangelí per a l’avui històric. El respecte més gran de la lletra és al mateix temps la percepció del més profund sentit espiritual del tot.

L’exegesi en el segle XII

El gran teòleg i estudiós del tema H. De Lubac⁵ diu concisament que la cultura medieval, gràcies a la doctrina dels quatre sentits, que els sentits hermenèutics dels Pares de l’Església són codificats.

En el conjunt de la lectura medieval de l’Escriptura, sobretot en els segles XII i XIII, es va afirmant la centralitat del sentit literal invocant Jeroni. La tendència literalista pren una direcció decisiva amb els Víctorins que preparen la separació de l’exegesi respecte de la teologia, separació que es consumarà en el segle XIII, iniciant-se així una certa exegesi en sentit modern.

Hug de Sant Víctor contribuï a revaloritzar la lletra de l’Escriptura, sense però abandonar l’al·legoria. Però els Víctorins, malgrat el valor que concedeixen a la lletra de l’Escriptura, no en bandegen la lectura espiritual.⁶ Una història de l’exegesi ha de ser una història del doble tipus de lectura dels escrits bíblics. L’existència d’aquest doble sentit, literal i espiritual constitueix una dada inalienable de la tradició: fa part del patrimoni cristià.

L’anomenada correcció de Jeroni, segons alguns, hauria triomfat sobre l’al·legorisme i obert les portes a la sana

5. H. De LUBAC, *Exégèse médiévale. Les quatre sens de l’Écriture*, II, París 1979², p. 820. A l’Edat Mitjana els quatre sentits escripturístics són memoritzats en aquests versos llatins: *Littera gesta docet, quid credas allegoria, moralis (tropologicos) quid agas, quo tendas anagogia*. Cf. F. RAURELL, *I cappuccini e lo studio della Bibbia*, Roma 1997, p. 54 ss.; Id, *Ermeneutica biblico-bonaventuriana*, Barcelona 1998, pp. 101-134.

6. E. ERNST, *Gewissheit des Glaubens*, Münster 1987, pp. 32-36.

exegesi. De fet, en l'escola franciscana, començant per Bonaventura,⁷ al·legoristes i literalistes no s'oposen a l'època medieval, sinó simplement modulen l'accent sobre aquest o sobre aquell sentit bíblic restant ambdós en el quadre d'una visió de l'exegesi que harmonitza lletra i esperit.

La nova centralitat moderna de l'Esriptura en relació a les ciències teològiques i, sobretot, a les exigències que l'hermenèutica bíblica moderna, proposa de cara a una interpretació que en tot cas no pot ser sinó una actualització, una comprensió "existencial" de text.

Conclusió

La matèria fins aquí exposada manifesta l'existència de dos conceptes d'exegesi i els autors formulen dues assercions diametralment oposades pel que fa a la rela-

7. Cf. F. RAURELL, *Ermeneutica biblico-bonaventuriana*, pp. 101-134.

ció entre la lectura de l'Evangelí per part de Francesc i l'exegesi del segle XII.

L'ideal franciscà d'una aproximació literal de l'Evangelí equival a una aproximació més històrica, que s'acosta a la manera com l'entenien els Victorins. És el que Chenu sosté: la lectura directa de l'Esriptura que impulsen els moviments evangèlics no tarda a ésser introduïda a les escoles.

El literalisme de Francesc d'Assís només és una reacció als al·legorismes extrems. Francesc no és un exegeta en sentit estricte. L'opció de Francesc de retorn a la "lletra" no és estrictament una opció a favor del "sentit literal" contra els "sentits espirituals". El que Francesc vol bandejar són les glosses dialèctiques, la casuística minimitzant. Quan Francesc llegeix l'Evangelí no ho fa per prendre posició entre les diferents escoles exegètiques, sinó per formular una nova proposta de vida eclesial.

COMPRESIÓ LECTORA

FRA JACINT DURAN

Una persona analfabeta és aquella que no sap llegir ni escriure. Però una persona, per saber llegir i escriure, no deixa de ser analfabeta. Hi ha una condició més per deixar de ser analfabet: Comprendre el que s'ha llegit. El que s'anomena "comprensió lectora" és molt important i cada vegada preocupa més als docents. Hi ha molts que saben llegir, però no comprenen el que han llegit, no comprenen segons quines paraules i, sobretot, no comprenen el sentit d'algunes frases o el sentit global del text que han llegit. És aquest un defecte molt important, que es troba sovint en els alumnes de les nostres escoles, i també fora de les escoles.

De fet, és un reflex del que ens passa a la vida en general. Com mai, la ciència ens fa llegir més adequadament el nostre entorn. A través de la biologia sabem llegir el nostre cos, el dels animals, el de la vida en general, però no sabem trobar-ne el sentit global, el perquè de la vida, el sentit. El mateix passa amb la física. Ens descriu, ens fa llegir cada vegada més correctament el nostre món, però no sabem entendre el seu sentit, el perquè de la seva existència. I així ens passa amb totes les ciències. Sabem llegir, i cada vegada millor, cada una de les coses que ens envolten, però no tenim una comprensió lectora d'aquests fets. Ens falta una comprensió global de la vida, del món, de la nostra vida, del sentit de tot plegat.

Els textos que llegim de l'Antic Testament també poden reflectir aquesta falta de comprensió lectora del món i de la vida. Certament que el llibre del Gènesi, amb el seu llenguatge poètic, ens presenta la bellesa i la bondat de tot allò que ha creat Déu. Però serà amb la resurrecció de Crist quan el món arriba a la seva plenitud i podem llegir el significat del món i de la vida en la seva totalitat, perquè sabem cap a on va. Crist Ressuscitat manifesta i porta a la plenitud el món i en fa lloc de trobada amb un Déu que, en Crist, ho ha penetrat tot, fins les profunditats de la mort. En ell hi ha la comprensió perquè ell realitza aquesta plenitud.

El mateix podríem dir d'Abraham i de Moisès. Amb la resurrecció de Crist es porten a la plenitud les promeses fetes als pares, hi ha una comprensió de l'Escriptura on es veu el sentit de tota la història d'Israel, de tota la història de la humanitat. Ja no es tracta de la història d'Israel, que se li promet multiplicar-se com les estrelles del cel i la sorra de la vora del mar, sinó de tota la humanitat cridada a ser el poble de Déu, a ressuscitar i transfigurar-se en Crist. Israel ha de passar el Mar Roig, ha de passar de l'esclavitud a la llibertat. Però encara més, Israel representa a tots els homes cridats a la llibertat i a passar de la mort a la vida, a passar, amb Crist ressuscitat, per la vall de la mort fins a la nova vida.

En Crist no sols es llegeix l'Escriptura sinó que amb la seva resurrecció la porta a la plenitud i així obra el seu sentit més profund. Igualment amb tota la història de la Humanitat. Amb Crist ressuscitat arriba a la plenitud i són obertes les portes de la vida.

I aquesta comprensió de la vida i del món de la que estem parlant no és simplement intel·lectual, sinó fruit de creure en Crist, de seguir-lo. Així és com ho expressa santa Clara en una carta dirigida a santa

Agnès de Praga, dona de gran influència en aquell moment, i que l'emperador Frederic II volia com a esposa però ella el refusà per viure en la pobresa i el servei als pobres. Diu santa Clara d'Assís: "Benaurada tu, Agnès, a qui s'ha concedit de fruit d'aquest sagrat festí, perquè t'unissis amb totes les fibres del teu cor a la bellesa del qual (Crist) admiren sense mai parar les milícies celestials. El seu amor captiva, la seva contemplació nodreix, la seva benignitat emplena, la seva suavitat sacia, el seu record il·lumina dolçament, el seu perfum farà reviure els morts i la seva visió gloriosa farà feliços tots els ciutadans de la Jerusalem celestial. Ell és l'esplendor de la glòria eterna, l'esclat de la llum perpètua i mirall sense tara."

Clara experimentà que en Crist s'obre el misteri ocult pel qual fou fet el món, i que el porta a terme en la seva resurrecció. En la resurrecció no sols es llegeix i es comprèn el sentit del món sinó que ja es pot assaborir ara.

EL ZEL PEL SENYOR

LLORENÇ SAGALÉS

En l'evangeli de l'expulsió del Temple, Jesús és com una tempesta desfermada: tan pacient i tolerant que és sovint amb els pecadors, tan mansuet i humil de cor que és d'ordinari amb els petits i miserables que acull i, no obstant, aquí, sense discursos ni tripijocs, expulsa del temple els comerciants, els animals i les mercaderies amb una violència inaudita. L'horroritza tant aquesta barreja d'oració i de mercantilisme, de pietat religiosa i d'interès econòmic, que s'escandalitza com un nen. És tan pur i innocent que li sembla que la profanació de la santetat de Déu el deixa desarmat, fora de si mateix, gairebé fins a perdre el sentit. Li és tan insuportable a Jesús veure com devorem

la seva casa, com ens devorem els uns als altres (perquè cada home és temple, casa de Déu!), que ha de sentir-ho tot com si el devoréssim a ell, com si expulséssim del món la glòria divina.

Pobre Jesús. ¿No creiem que de vegades els cristians ens hem fet una imatge d'ell tan anodina, tan políticament correcta, tan convencional i previsible, que gairebé no té res a dir al món? Escollim alguns dels trets de Crist que ens cauen més bé i que més s'adapten a nosaltres, descartem les seves paraules i gestos que més ens inquieten i cerquem les virtuts de la seva vida interior que ens semblen més accessibles i les intentem imitar. D'aquesta manera, ens forgem una imatge tan inofensiva i ineficaç del

Senyor que sembla una simple projecció de nosaltres mateixos. Oh! es diria que és una imatge molt respectable i sensata, en la qual no es percep res reprehensible ni fora de to, i sobretot una imatge que creiem poder assolir sense un excés de pena ni d'esforç. Només li manca "una" cosa: la vida en Déu, que el jo es consumi en Déu. Som tan raonables i prudents, que de la nostra imatge de Jesús hem exclòs aquella plenitud de misteri que no comprenem i que sempre ens sobrepassa: l'amor. Cada cop que es presenta aquest aspecte –l'amor desmesurat de Crist, el zel de Déu que el devora–, l'intentem evitar amb habilitat, perquè tenim por de les exigències que comporta, tenim por de ser devorats per aquest zel; insensiblement, substituïm les nostres pròpies qualitats a les de Déu. I així fem Déu a la nostra mida, és a dir, en comptes de ser Déu el veritable foc que devora, ens col·loquem nosaltres en el centre i el deixem a ell d'espectador silenciós.

¿Comprenem ara on està el nucli, la flama d'aquest evangeli? No està només en la mundanitat de les nostres vides amb la que embrutem l'Església i els altres, no entrant ni deixant-los entrar en el Regne de Déu; tampoc no es troba el centre només en la falta de gratuïtat de les nostres relacions amb Déu i amb els altres en haver-les convertit en unes relacions mercantils de compravenda, sempre queixant-nos que no rebem la compensació que mereixen les nostres bones accions. Tot això és veritat i agita l'ànima de Crist, però no és l'essencial. El centre del text es troba en un altre lloc: en aquest "zel de Déu" que crema en el cor de Crist. Jesús, que no és més que amor, crema permanentment devorat per la seva passió pel seu Pare. L'adora amb tant de fervor, que el té sempre davant els seus ulls. I no diu ni fa res sense romandre contínuament a la seva presència. Alhora, el seu centre de gravetat, el punt

de repòs de Jesús està en l'amor del Pare cap a ell; tant, que per conèixer la seva identitat Jesús contempla el Pare, troba la seva pròpia identitat en el Pare; i per portar la vida que ha de portar, viu en el Pare. En la intimitat del seu amor trinitari, Jesús és un incendi que devora el que troba. Per això, "el qui s'acosta a ell, s'acosta al foc". D'aquí, d'aquest zel, d'aquest foc de l'Esperit que el posseïx, brolla aquella violència de Jesús que arrabassa i que expulsa del temple tot el que no sigui diví o no hi aspiri. No tinguem por d'acostar-nos a Jesús; deixem que el nostre jo "sigui devorat per la nostra fe, pel nostre servei i per la nostra obediència a l'amor. Que Crist consumeixi d'una vegada totes les mercaderies que ens esclavitzen i serem sorpresos per l'alegria. No tinguem por: Déu era el que la nostra por tenia davant seu".

COMPLEXITAT HUMANA

FRA JESÚS ROMERO

Fa pocs dies em van prestar el relat *La mort d'Ivan Ilitx* de Lev Tolstoi. Era la meva tercera incursió en els escriptors russos (ja havia llegit *Els germans Karamàzov* de F. Dostoievski i *El Pare Sergi*, també de Tolstoi). No són lectures fàcils, però crec que cada cop m'agraden més aquests escriptors capaços, amb la ploma, de despullar l'ànima humana fins a fer-nos veure les seves grandeses i les seves misèries (que són les nostres) i que condicionen sovint la nostra existència i la dels qui tenim a prop. Em sembla que necessitem d'aquests autors que, com a terapeutes, ens fan tocar una mica de peus a terra i ens ajuden a veure que en les pors, els desigs, els interessos, les ferides, les il·lusions, les esperances... tots som tan semblants!

Aquesta darrera lectura, doncs, m'ha fet entrar en l'Evangeli del *Fill Pròdig*, o com ara diuen més aviat el del *Pare Misericordiós*, d'una manera nova. Em permet observar les paraules dels fariseus i dels mestres de la Llei a Jesús: "*Aquest home acull els pecadors i menja amb ells*", que desencadenen el relat propi de Lluc que la litúrgia ens dona per meditar, com el retrat de la meva pròpia mesquinesa. Que fàcil és instal·lar-me en el judici de l'altre, senzillament perquè jo em crec que he apamat la complexitat de l'Evangeli amb les meves poques llums fins al punt de pretendre que ho sé tot i, per tant, que aquells que no entrin dins la meva mesura n'estan fora i, per consegüent, errats. Per això, m'adono que soc jo qui necessito urgentment trobar-me amb aquest Pare Amorós que *surt al meu encontre i em prega*, com al germà gran del relat, perquè vegi les coses d'una altra manera: no

judiqui, no assenyali, no em cregui millor que un altre. En fi, que reconegui la complexitat de l'Evangeli, i la del meu proïsome.

A la vegada, i per això l'Evangeli que proclamem és Bona Notícia, necessito sentir-me identificat amb el fill pròdig també, perquè, com ell, reconegui i posi nom a tantes il·lusions, tantes inquietuds que han fet (o fan encara) niu en el meu cor i que no han fet més que crear un gran buit (o l'estan creant). Beneït buit, però, si m'acaba llençant de nou als braços d'Aquell que pot abraçar-me amb un amor desinteressat, amb un amor pur, amb un amor cast: el del Pare que espera el meu retorn per *córrer, tirar-se'm al coll, besar-me i fer festa* per la meva tornada. Quaresma és aquest exercici d'introspecció, és aquest camí de tornada; és preparar-se per a la festa que albirem en el Diumenge Laetare.

PREGÀRIA D'UN VELL DE JANUSZ KORCZAK¹

És temps de morir, aquesta és la teva voluntat, Senyor, i sé prou que ets un Jutge equitatiu. Com és, doncs, que tinc encara tanta afició a la vida? La major part dels de la meva edat poblen avui dia els cementiris: se n'han anat en primer lloc els meus venerats mestres, després els meus germans grans en la vida, i finalment els meus amics, els uns colpits per un llamp, els altres després d'haver aclucat els seus ulls fatigats per a un son etern. Sobre els primers es va dir: "Res no es pot contra la voluntat de Déu", i sobre els segons: "Ja era la seva hora, què us esperàveu, quan s'arriba a la seva edat..."

Ja ho sé: cal deixar pas als qui han nascut després de nosaltres i que, arribats a la maduresa, volen actuar ells també. Als vells ens toca el silenci. I on s'ha de trobar el més silenciós dels silencis sinó dins la tomba? Sovint enraono ben llargament amb els morts. Jo, que visc, els parlo dels vells bons temps. Eren bons de debò? Bons fins al punt de fer-me venir desig de tornar a començar? Si és que sí, no serà pas a causa d'una por ben poc viril?

Déu, Tu que ets un Jutge equitatiu, digues per què estic tan apegat a la vida o, més aviat, a aquesta resta de vida que s'extingeix, però que m'ofereix encara un poc de la seva calor? Camina a passos curts, mastego lentament el meu menjar, parlo fluixet, la sang em circula peresosa per les venes, m'estalvio tant com puc. Perquè és bo mirar els arbres, el sol dalt del cel; perquè aquí baix tot sembla sempre tan important, greu, profund, savi: essencial.

El sol, els arbres... El jovent, vols dir que en comprèn alguna cosa? Deu creure que tot li era degut, que no pot ser pas altrament. No sap què fer-ne de la humilitat, ignora què vol dir "ser segat per la mort" o el sentit de "tot té un final".

Dedicat a les seves ambicions, avenços i ajustaments de comptes, rebutja del tot la idea de mort o de terme.

Nosaltres els vells som més a prop teu, Senyor.
Els joves no tenen temps, van massa atrafegats.
Però tampoc nosaltres no ho sabem tot de la vida,
perquè el seu secret últim, Tu no ens el revelaràs
més que al moment de la mort; davant del bressol
d'un nodrissó, nosaltres som també uns infants.
No tinc pas cap pressa d'accedir a aquest saber,
ja m'arribarà ell sol, i massa aviat i tot.

No tinc cap por. Tan sols sento una mica de pena.
M'agradaria tant poder seguir mirant, llegint,
descobrint encara; tot m'atrau, tot m'apassiona,
potser perquè hi ha el risc que cada dia sigui el darrer.

Gràcies, Senyor, per haver-me permès d'arribar a ser
prou vell per conèixer l'adéu de la posta del sol
i el cant vespertí dels ocells. Ara com ara ja sé el
que és l'amor i l'esperança de l'ancià, i tota cosa
passada em sembla alhora diferent i la mateixa,
i aquí em teniu parant de nou l'orella a l'alegria
que Tu segueixes anunciant-me, Senyor.

Ho sé de fa temps i Tu ets un Jutge equitatiu. Això
no era més que la manera de fer durar encara una
càlida encaixada de mans abans d'aquest pelegrinatge
vers el desconegut.

1. J. KORCZAK, *Tot sol amb Déu. Pregàries dels qui mai no resen*, Sam Na Sam Z Bogiem, Varsòvia 1922. Traducció francesa: Éditions Cana, París 1982.

FRA VICENÇ PER FRA VICENÇ

FRA JACINT DURAN

“Em dic Vicenç. Estic a punt de complir 65 anys i el divendres 9 d'octubre (2015) vaig fer el compromís definitiu amb la vida religiosa franciscana al convent dels caputxins de Sarrià.” Així començava l'escrit que va fer quan va professar definitivament, en el convent de Sarrià, la Regla i vida de sant Francesc a l'edat en què la gent es jubila. Però per a ell no era la jubilació, sinó la concreció d'una vocació, un nou camí al que se sentia íntimament cridat per Déu. Deia d'aquell dia. “Vaig poder viure una festa beneïda per Déu. Tothom la va fer possible. Érem a Sarrià, una comunitat que pregava i celebrava i, sobretot, estimava.

Ell ho va viure amb gran intensitat i com una concreció d'un camí que havia començat amb gran esperit d'entrega i amor a la pregària. Aquesta professió ve ser precedida per una intensa iniciació a la vida franciscana en el convent d'Arenys de Mar. Feia ja més de 7 anys que formava part de la fraternitat dels frares d'Arenys. Abans havia format part de l'Orde Franciscà Seglar del convent de l'Ajuda, a Barcelona, on va compartir la vida franciscana tant amb laics com, també, amb frares. Va ser una escola. Va visitar diferents vegades Assís. Especialment recordava la petita església de sant Damià, on va viure una experiència que li entreobrí la possibilitat de la vocació religiosa. Com ho expressarà ell mateix: “forma de vida que permet d'anar a fons de la pròpia existència i, acompanyat dels germans, fer el do de si mateix, pel camí de la desapropiació, el despullament i l'èxode cap a l'Altre pels altres”.

Portava el bagatge d'una vida intensa. Era metge, pediatre, i podem dir que ho era, no simplement que feia de metge. Era una vocació que el configurava i l'identificava. Com a metge, abans de ser frare, havia estat en llocs de responsabilitat i creativitat. Fins durant la seva iniciació com a frare durant una bona temporada va exercir la medicina en un CAP. I de fet no va deixar de fer-ho dins la comunitat i en relació amb els pobres que acudien a les nostres portes. Jo mateix vaig ser atès, i sobretot acompanyat, per ell en

un moment molt difícil de la meua salut. Personalment li tinc molt a agrair, em va orientar amb molt d'encert i lúcidament. I sobretot va estar al meu costat amb molt de respecte i constància. Hi era, i això valia moltíssim.

Era pare d'un fill i dos nets que estimava, pels qui es preocupava i tenia molt presents. Si volies fer-lo content havies de preguntar-li pel fill i pels nets. La presència del fill al seu costat quasi les 24 hores del dia en els darrers dies segur que van ser un regal molt valuós i consolador per a ell.

A la fraternitat d'Arenys durant set anys va fer el seu itinerari d'iniciació com a frare. En ella havia crescut en la fe, la vocació i el servei. Servei als germans i als necessitats que tant escoltava, acollia i ajudava tant com podia. Fra Vicenç va ser com la porta oberta a tants que passen desapercebuts, però no als ulls de Déu. Ell descriu aquests anys com un "Camí curt, però intens, ple de vida compartida, agraïment, pau i reconciliació". Posteriorment va anar al convent de Sarrià. Col·laborant a la infermeria, amb l'acolliment dels pobres i a la porteria. Quan finalment se li va declarar un càncer, i no es veia massa sortides, va demanar poder tornar al convent d'Arenys, on havia fet la seva formació i que ell anomena "la Porciúncula catalana" i que descriu així: "La seva antiga horta va ser donada per construir habitatge social, però queda encara un jardí esplèndid en forma de turonet coronat per una capella de recent construcció... L'església del convent dedicada a la Visitació de Maria a santa Elisabet, és sòbria, acollidora i solemne, i convida a pregar. En el timpà de la porta d'accés de l'església, sota una pintura, on hi ha sant Francesc beneïnt Arenys, hi ha escrita aquesta frase: Haec est domus Dei. Els qui venen a demanar quelcom habitualment, de seguida ho entenen i ho

interpreten al peu de la lletra: aquesta és la casa de Déu. I s'apoderen de l'indret com a fills privilegiats de Nostre Senyor... Allà a l'escala, a l'atri de l'església... s'hi aplega tothom. Hi passen catequistes, criatures, fidels, penitents, voluntaris, laics de l'Ordre Franciscà Seglar, frares, aprenents de frare, uns que venen a demanar, d'altres que venen a donar, o a donar-se. És un lloc privilegiat i gratuït, on es pot tastar el Regne de Déu... Allà m'he confirmat en el meu enamorament de la forma de vida del Nostre Pare Sant Francesc... És un espai que crea addicció... Obrir-se i fiar-se, verbs fonamentals en l'itinerari espiritual de sant Francesc que el porten a l'adoració i a la lloança... Amb la pregària i l'ajuda segura de Déu mateix, l'aprenent de frare va avançant i descobrint el vell camí revelat a sant Francesc... Qui tingui el valor i la gràcia d'escoltar en el silenci la Paraula, que s'hi acosti sense por i el segueixi segons el disseny de la Seva Voluntat... Voldria saber estar atent a les necessitats dels germans que Déu em doni i entre tots preparar-nos per acollir el seu Regne". I acaba les seves paraules dient: "Gràcies!"

El 21 d'agost de l'any passat moria a l'Hospital Clínic de Barcelona. El seu cos va ser posat a la nau de l'església conventual d'Arenys, que ell tant estimava. Hi va passar molta gent a estar uns moments de silenci, pregària, o homenatge. En la missa de fraternitat del vespre s'omplí tota l'església. A la nit un bon grup s'aplegà durant una hora de pregària. L'endemà, a la missa de funeral hi participà molta gent que feu petita l'església. Hi havia frares, familiars, terciaris, voluntaris, amics. I una bona colla dels pobres que ell tant havia acollit, atès i escoltat. També els de Càrites i les assistents socials que havien col·laborat i treballat plegats... Gràcies Vicenç.

Fra Vicenç un creient, un frare, un pare, un metge. Algú que sabia escoltar.

REFLEJOS DEL CÁNTICO DE LAS CRIATURAS

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA

REFLEJOS DEL CÁNTICO DE LAS CRIATURAS

FOTOGRAFIES DE SOR ISAURA MARCOS.
TEXTOS DE ROSA RODRÍGUEZ BRANCHAT
EDIT. SAN PABLO, MADRID, 2019.

Enguany la Custòdia Franciscana de Marroc viu, amb joia, un any jubilar en ocasió del VIII centenari de l'arribada dels primers framenors que, des d'Itàlia, l'any 1219 hi foren enviats per Sant Francesc d'Assís. La inauguració d'aquest vuitè centenari tingué lloc el dia 16 de gener quan se celebrà, solemnement, la memòria litúrgica dels sants màrtirs de Marrakech, sant Berard i companys, que foren martiritzats el 1220.

Aquest any jubilar coincideix, també, amb els vuit segles de la trobada de Sant Francesc d'Assís amb el soldà Al-Malik El-Kamel, a Damieta, l'any 1219, un fet històric que ha esdevingut paradigma de trobada fraterna i de diàleg interreligiós en el respecte a l'alteritat.

El papa Francesc s'ha fet present a Marroc en aquesta commemoració i, coincidint amb els actes programats pels vuit segles de la presència franciscana al Nord d'Àfrica,

l'església dels framenors de Rabat el dia 30 de març ha acollit la presentació dels bells llambreigs fotogràfics inspirats en les estrofes del Càntic de les Criatures, captats per Sor Isaura Marcos, religiosa clarissa del monestir de Pedralbes, a través de la seva novadora fotografia creativa.

Sor Isaura ens abasta un bell tornassol fotogràfic que reflecteix els colors de poesia franciscana continguts en les estrofes del poema del Germà Sol que, l'estiu de 1224, començà a compondre Sant Francesc d'Assís i que el sant culminà, malalt i pràcticament cec, la tardor de 1226, molt poc abans del seu traspàs.

Sant Francesc, en el seu Càntic, amb admiració i enorme agraïment, lloa la

bellesa i l'esplendor del Sol. Aquesta lloança el Sant d'Assís la féu a guisa de preparació existencial amb la trobada definitiva amb el Creador quan, acompanyats de la "germana mort" en el moment de travessar el llindar de l'esperança, cadascú haurà de trobar-se amb la Llum veritable i, alhora, Autor de totes les criatures.

Sor Isaura, a través de la seva tècnica fotogràfica, i servint-se d'aquella peculiar llum reflectida en miralls i que ella sobreposa, molt hàbilment i sense retocs, ens "pinta" les imatges captades a través dels espills, redimensionades en el mirall de la vida quotidiana i que ens van glossant les estrofes de la millor poesia franciscana.

L'autora sap aprofitar, en nombroses de les seves fotografies, el marc extraordinari que li aporta l'arquitectura del claustre del monestir de Pedralbes –segurament el claustre gòtic més gran del món– i, per aquesta raó, esdevé un espai únic suggeridor d'immensitat, bellesa, bé i pau.

Cal ressenyar la gran vàlua del contingut dels textos que acompanyen les fotografies. En primer lloc el text del davantal introductorí escrit pel Custodi de Marroc, fra Manuel Corullón (pp. 7-10) on malda per resituar el Càntic de les Criatures en el context contemporani de la Laudato si del papa Francesc. Després hi trobem un escrit amb la reinterpretació del text santfranciscà efectuada per Rosa Rodríguez Branchat (pp. 11-163) a partir del missatge que irradien les novadores fotografies de Sor Isaura. Finalment, comptem amb un epíleg redactat per Belén Martrat (pp. 165-169) investigadora del CSIC on analitza la dimensió científica de tan novadora tècnica fotogràfica.

A guisa de complement el llibre aporta el text original del Càntic de les Criatures en ombre antic (pp. 171-172), junt amb una

selecció de versions del càntic santfranciscà al Germà Sol –una trentena– efectuades en les principals llengües d'arreu del món (pp. 174-234), de les quals destaca aquella antiga traducció medieval al llatí titulada "Laudes creaturarum" (pp. 211-212). Ens congratulem des de Catalunya Franciscana per tan peculiar aportació a l'espiritualitat franciscana a partir de l'art i la tècnica fotogràfica.

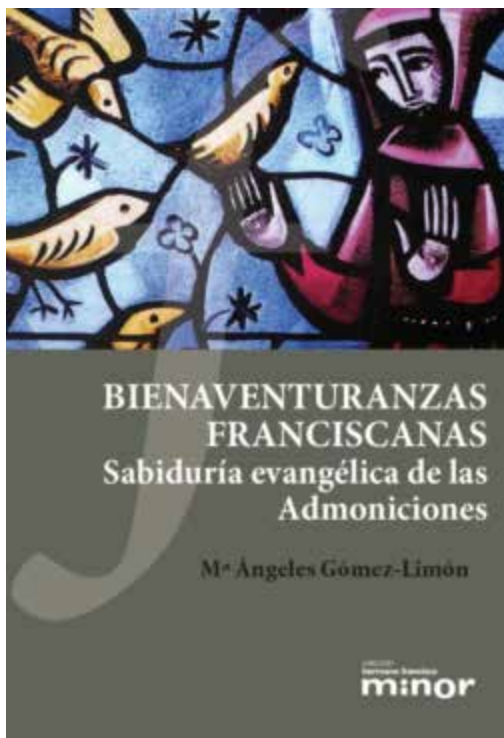
EL MAYOR REGALO (DVD)

JUAN MANUEL COTELO

DISTRIB. INFINITO MÁS UNO, VALÈNCIA, 2017.

Documental que parla del perdó a través de testimonis dels qui l'han donat i dels qui l'han rebut. L'objectiu és demostrar que el perdó pot amb les situacions més imperdonables: des d'una petita picabaralla fins a morts violentes durant una guerra. El documental compta amb testimonis impactants com el de la víctima d'ETA Irene Villa; el terrorista de l'IRA Shane O'Doherty o familiars de persones massacrades al genocidi de Ruanda.

BIENAVENTURANZAS FRANCISCANAS. SABIDURÍA EVANGÉLICA DE LAS ADMONICIONES

Mª ANGELES GÓMEZ-LIMÓN

ED. ARANTZAZU, COL. MINOR, VITORIA-GASTEIZ, 2018.

L'autora ens endinsa en les Admonicions de sant Francesc, plenes de la saviesa franciscana la senzillesa de la qual ens sorprèn i desarma. Una saviesa que és bona notícia, testimonia la humanitat nova inaugurada per Jesús, proclama l'alegria que ningú pot arrabassar i conserva intacta la seva vigència en l'actualitat.

Les Admonicions de sant Francesc reflecteixen l'experiència carismàtica franciscana: en què consisteix ser germà, ser pobre, estimar de veritat, viure l'esperit d'oració, seguir el Senyor... Cada capítol del llibre està dedicat al comentari d'una de les Admonicions de Francesc, elegida segons la seva evident relació amb les Benaurances del Sermó de la Muntanya (Mt 5).

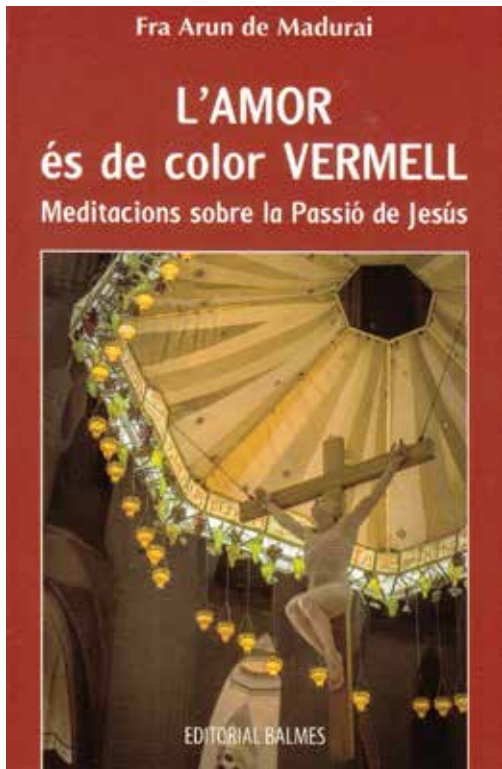
LOADO SEAS, MI SEÑOR... FRANCISCO DE ASÍS, UNA VIDA HECHA ALABANZA

JOSÉ ANTONIO GUERRA, OFM

ED. ARANTZAZU, COL. HERMANO FRANCISCO 66, VITORIA-GASTEIZ, 2017.

El Càntic de les Criatures o del Germà Sol de Francesc d'Assís, fou un càntic de lloança al Senyor. El Càntic mostra i resumeix molt bé com va ser la vida de Francesc: una vida feta lloança. I el seu propòsit no era un altre que el de convidar-nos a fer el que ell estava fent: "Lloeu i beneïu el meu Senyor i doneu-li gràcies i serviu-lo amb cor humil".

Aquest llibre és un comentari a la pregària entranyable que un dia Francesc dirigí a Déu, i la intenció de l'autor és que Francesc ens ajudi a saber pregar i lloar Déu.

**L'AMOR ÉS DE COLOR VERMELL
MEDITACIONS SOBRE LA PASSIÓ DE
JESÚS**

FRA ARUN DE MADURAI
ED. BALMES, BARCELONA, 2019.

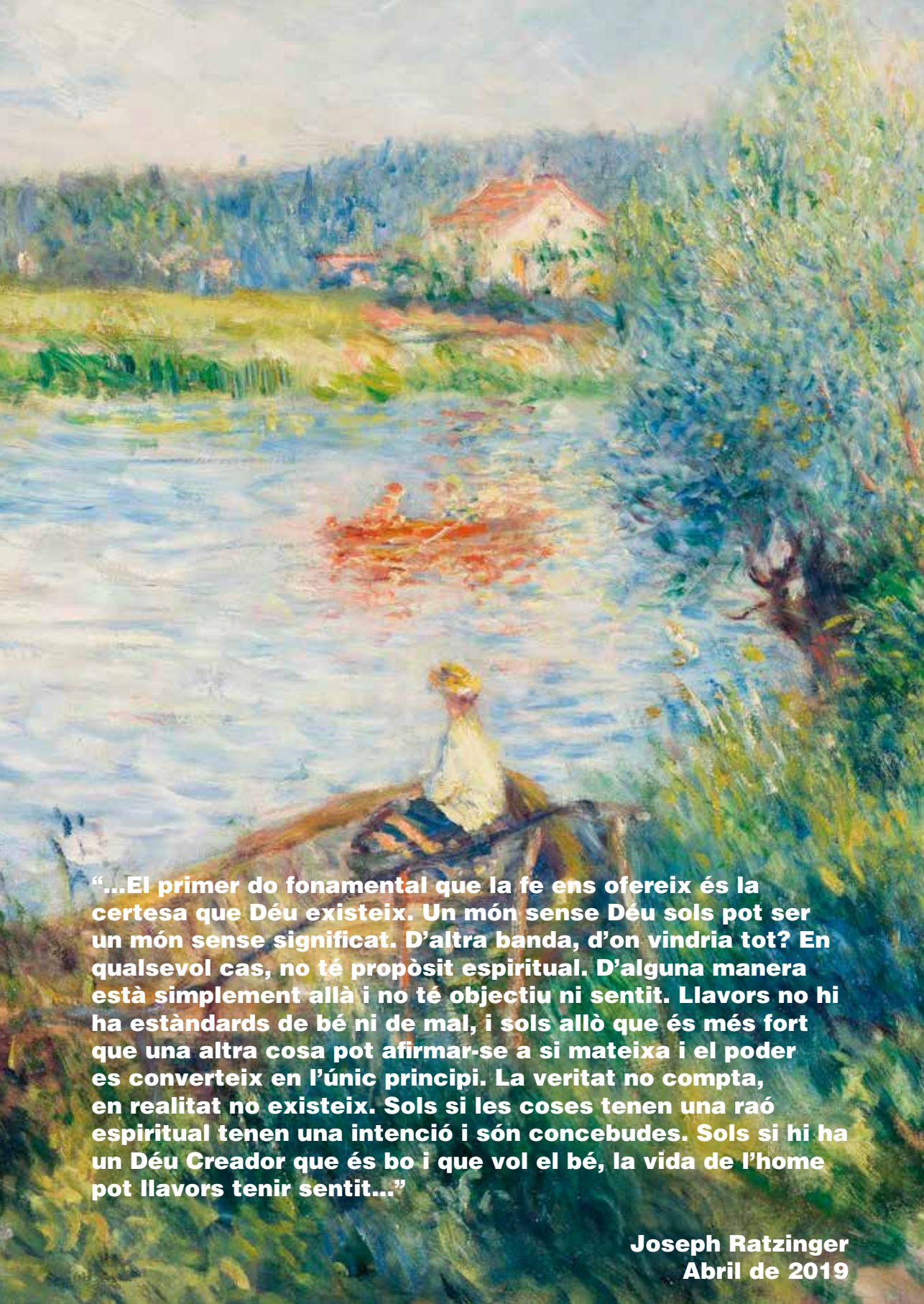
Fra Arun ens ofereix aquest llibre sobre la Passió de Jesucrist, fruit de les seves reflexions i de la seva pregària. L'original ha estat escrit en tàmil, i s'ha traduït a l'anglès i al català. Per a l'autor, la Passió de Jesús és un viatge d'amor que té quatre etapes: "Cap a la Creu", "Amb la Creu", "A la Creu", "A causa de la Creu". El llibre fa l'esforç de presentar-nos la Passió tal com va ser, d'ajudar-nos a imaginar-la i d'endinsar-nos en la seva profunditat, per poder arribar a fer nostres els sentiments i les actituds de Jesús. L'amor de Jesús és de color vermell, perquè ens va estimar i va vessar fins a l'última gota de sang per a nosaltres. El llibre inclou unes belles imatges de la Sagrada Família.

**EL LLIBRE DE LA MEL
APICULTURA POPULAR I PLANTES
MEL·LÍFERES**

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA
ED. MORERA S.L., COL. L'ERMITÀ,
BARCELONA, 2019.

Fra Valentí Serra ens apropa al fascinant món de les abelles i de la mel i ens presenta algunes de les pràctiques apícoles més tradicionals de la Catalunya rural i conventual. El llibre també analitza l'empremta cultural que l'apicultura ha deixat a la nostra societat a través de topònims, llinatges, símbols i expressions populars. Així mateix, s'inclou la descripció de les principals plantes de la mel i els seus beneficis i també alguns remeis pràctics i aplicacions gastronòmiques. Seguint amb la línia pròpia de la col·lecció l'Ermità, aquest volum presenta una acurada selecció d'il·lustracions i nombroses dites i refranys.

“...El primer do fonamental que la fe ens ofereix és la certesa que Déu existeix. Un món sense Déu sols pot ser un món sense significat. D'altra banda, d'on vindria tot? En qualsevol cas, no té propòsit espiritual. D'alguna manera està simplement allà i no té objectiu ni sentit. Llavors no hi ha estàndards de bé ni de mal, i sols allò que és més fort que una altra cosa pot afirmar-se a si mateixa i el poder es converteix en l'únic principi. La veritat no compta, en realitat no existeix. Sols si les coses tenen una raó espiritual tenen una intenció i són concebudes. Sols si hi ha un Déu Creador que és bo i que vol el bé, la vida de l'home pot llavors tenir sentit...”

**Joseph Ratzinger
Abril de 2019**

**«...Lloat sigueu, Senyor meu,
per aquells que perdonen
pel vostre amor...»**

(Sant Francesc d'Assís)